

LA VIDA ESPIRITUAL
Buenos Aires

Maj 1978

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Jesús nos anuncia la Buena Noticia

¿Qué Buena Noticia nos da Jesús?

Jesús nos anuncia, en primer lugar, la Buena Noticia del amor de Dios a los hombres: Dios amó tanto al mundo que entregó a su Hijo único, para que el mundo se salve por El, nos enseña el mismo Jesús. Es la Buena Noticia de la salvación, como la llama san Pablo. Y haciéndose eco de esta Noticia, el Apóstol san Juan afirma con entusiasmo en una de sus Cartas: **Nosotros hemos conocido el amor que Dios nos tiene y hemos creído en él.**

En segundo lugar, Jesús vino a proclamar la Buena Noticia de la paz, como nos asegura también San Pablo. De la paz de los hombres con Dios: **Porque por medio de Cristo, todos sin distinción tenemos acceso al Padre, en un mismo Espíritu.** Y de la paz de los hombres entre sí: **Porque si Dios nos amó tanto, nos dice san Juan, también nosotros debemos amarnos los unos a los otros.** Todos somos hermanos, hijos del mismo Padre. ¿Puede haber otra noticia más “buena” y más hermosa?

En otras palabras, Jesús nos da la Buena Noticia de la llegada del Reino de Dios, el Reino del amor y de la paz. Todos somos invitados a ese Reino. Pero para entrar en él, debemos “convertirnos”, es decir, cambiar de vida y adquirir la mentalidad propia del Reino. Esa mentalidad está resumida en lo que llamamos las Bienaventuranzas, que son los caminos de felicidad proclamados por Jesús.

Pregovori o ženi

Dom ne stoji na zemlji, ampak na ženi. (slovenski)
Najbolj hvaljena je tista žena, o kateri se sploh ne govori. (kitajski)
Žena je možu dom. (hebrejski)
Ženske so poučene po naravi, moški se morajo učiti iz knjig. (indijski)
Fridna žena — stava dobljena. (slovenski)
Mož, ki tepe ženo, tepe levo roko z desno. (nemški)
Žena drži hiši tri ogle in še četrtega možu pomaga. (slovenski)
Žena je trdnjava in mož je njen ujetnik. (kurdski)
Poroči se z ženo, ki bi si jo izbral za prijatelja, če bi bila moški. (španski)

Na 1. strani platnic:

Prav lepo je res na deželi... (Maksim Gaspari)

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LETO XLV

MAJ 1978

Na obisk k skupni Materi

Dvoje skupnih romanj imamo Slovenci v Buenos Airesu: na drugo nedeljo v maju romamo v najznamenitejše Marijino božjepotno svetišče v Lujanu, kjer imamo ustoličeno tudi podobo brezjanske Marije Pomagaj, na nedeljo po prazniku Marijinega vnebovzeta v avgustu pa romamo v svetišče lurške Marije v buenosaireskem predmestju Santos Lugares. Obe romanji zbereta veliko rojakov: nas, ki smo se zatekli v Argentino kot protikomunistični begunci po drugi svetovni vojni, in onih, ki so pršli v deželo ob Srebrni reki med obema vojnama.

Z veseljem hodimo na ta romanja, ker čutimo, da je to v skladu z našim zaupanjem v Boga in v Mater božjo in da to odgovarja najglobljim čustvom naših src.

V svetem pismu srečamo pogosto misel, da smo popotniki, romarji, ki na zemlji nimamo stalnega bivališča. Na svetu je vse nestalno, prehodno, minljivo. Naša prava in večna domovina je v nebesih in po njej hrepenijo naša srca. Tam bomo našli Boga in Marijo, angele in zveličane, v večnem miru in veselju.

Bog je že v stari zavezi določil nekatere velike praznike, ko so vsi Izraelci, člani božjega ljudstva, romali k svetemu šotoru, pozneje pa v tempelj v Jeruzalemu, kjer je bila skrinja zaveze in kjer so duhovniki opravljali daritve. Na judovsko veliko noč so Izraelci romali v spomin na rešitev iz egiptovske sužnosti; o binkoštih v spomin na zakonodajo na Sinajski gori in v zahvalo za žetev; na jesen, na šotorski praznik, v spomin na štiridesetletno potovanje v obljubljeni deželo.

Ti prazniki so bili za izvoljeno ljudstvo dnevi svetega veselja,

poživljene vere in zaupanja v Boga, dnevi vsako leto potrjene verske in narodne skupnosti. Tudi sveta Družina je romala v Jeruzalem.

Sledeč notranjemu hrepenenju po božji in Marijini bližini smo verni Slovenci vedno romali na Marijina božja pota, k Māteri po nasvet, po tolažbo, po milostno pomoč. Lepo je bilo videti romarske skupine, ki so z molitvijo in pesmijo romale k Mariji. Romanja so bila včasih dolga in naporna, a ljubezen do Marije je vse težave premagala.

Vedeli smo, da nas bo Marija lepo sprejela, da nas bo milostno gledala s svoje podobe in z materinsko pozornostjo poslušala naše prošnje in tožbe, da nam bo v materinski ljubezni izprosila potrebnih milosti, tolažbe, moči, zdravja na duši in na telesu.

Naša romanja so bila izraz našega hrepenenja po zaupnem razgovoru z najboljšo materjo, ki nas pozna, ki nas ima rada, nas posluša in uslišuje.

Naša romanja v Luján in Lourdes v Argentini so vedno lepo pripravljena in se izvršijo v redu, v zbranosti in pobožnosti in so v zgled tukajšnjim romarjem. So tudi priložnost, da se srečamo z rojaki, prijatelji in znanci, da se ob božjepotnem svetišču ohranjajo in utrjujejo prijateljski odnosi. So ugodna priložnost za srečanje s Kristusom v zakramentih svete pokore in svetega obhajila.

Naj bo tudi letošnje romanje, ob tridesetletnici našega prihoda v gostoljubno argentinsko deželo, polno vere, zaupanja v Boga in Mater božjo, polno dobrih sklepov za krščansko življenje za čez leto, pot molitve in nabožne pesmi, res romarski dan, dan bratske ljubezni in obnovljenega navdušenja za Boga, za Marijo, za sveto Cerkev, dan goreče molitve za нравno zdravje naših družin in vir potrjene volje, da se bomo ohranili še naprej tudi v tej deželi kot slovensko zavedna, versko trdna in demokratično usmerjena skupnost!

.....

Sredi tujega sveta ni lahko vztrajati. Ostaneš samo tedaj, če ne pozabiš „svetih izročil“ domovine, svojega naroda in vere. Misel na domače, zvestoba domači zemlji, naša vztrajnost, vse to premore, da se počasneje utapljamo kot mořda člani drugih narodov. — Največja nevarnost so sodobni poganski maliki. Predvsem visoka življenjska raven, gmotno stanje. Želja po hitrem zasluřku ubija misel na človeka v nas in s tem na Slovence in vernika. Zato je za naše ljudi najvažnejše, da duhovno ne otopijo, da ne pozabijo, od kod so prišli, da mislijo na svoje matere, domovino, pa tudi na vero, v kateri so bili vzgojeni.

škof Stanislav Lenič

(foto Marijan Šušteršič)

Podoba Marije Pomagaj v lujanski baziliki v Argentini

Marija, pomagaj nam sleherni čas!

Prošnje naši Materi,
kakor jih je po raznih zgodbah napisal
Zorko Simčič

Duhovnik stoji pred množico ljudi.

„Dragi bratje, drage sestre, kmalu se bo od tam zadaj prikazala svetloba, oglasila se bo beseda, govorjena in peta beesda; toda mi nikar ne mislimo na *akademijo*, na predstavo, nikar ne razmišljajmo, kdo so ti, ki nam govorijo in ki nam pojejo — to so otroci in odrasli iz naše skupnosti, ljudje, ki predstavljajo vse nas, ki smo tu, pa tudi tiste, ki niso mogli priti — ampak, dejmo, odprimo srce in glavo, pa poslušajmo, *kaj* govore, *kaj* pojejo. Naj bo ves ta prizor ena sama molitev k Njej, Materi božji“ — nadaljuje v tonu molitve, tako da tudi poslušalci zaključijo na glas — „ki prosi za nas grešnike zdaj in ob naši smrtni uri. Amen.“

Vse je v temi. Iz daljave je zaslišati otroške soprane.

„Lepa si, lepa si, roža Marija,
tebe časti vsa nebeška družina;
angelci lepo pojejo, tebe, Marija, hvalijo.“

Potem se prižge luč. Videti je kuhinjski kot. Na steni visi Marijina podoba. Pod njo, pri mizi sedi dekle. Končalo je šivati.

„Tako!“ Se oddahne. Nenadoma pa je vsa obupana. Spet se je namreč zmotila pri delu. „Spet! Že spet! O ti, moj Bog!“

Od zadaj, iz sobe, se oglasi mati. „Kaj ‚spet‘?“

Dekle samo odkimava. „Ah...“

Mat se spet oglasi. „Kaj ‚spet‘, Matejka?“

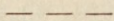
„Ah! Že tretjič sem zašila, tretjič bom morala parati.“

„Kje neki imaš glavo?“

Dekle pravi sama sebi: „Res, kje neki imam glavo!“ Začne parati, pa se obrne k Mariji. Na tihem, zaupno, ker samo Njej lahko zaupa: „Pri njem jo imam... Ti veš, da ga imam rada... Pomagaj mi! Pomagaj nama obema... Zdaj je noč, kje neki hodi? Po teh tako razsvetljenih in vendar temnih ulicah... Kako so brez ovinkov ceste tega velikega mesta, kako so vedno ravne, brez vsakega klanca... a iz njegovih oči kdaj vidim, kako se dostikrat komaj zmore ustaviti pred klanci druge vrste... Pomagaj mu! In meni, da bom močna in da bom tudi njemu lahko pomagala. In daj, da si bova tudi v bodoče sama ali pred atom in mamó mogla z vedrim licem gledati v oči... Da bo nekoč vesel oče mojim fantičem in deklíčem, jaz pa, ti obljuhljam, bom storila vse, vse vse vse, da bodo tudi oni, danes še nerojeni v meni, častili tebe, blagoslovljeno med ženami...“

Kuhinjski kot izgine v temi. In spet je zaslišati čiste otroške glasove iz daljave.

„Vodi, Marija, po pravi nas poti,
da nas nobena skušnjava ne zmoti;
varuj in brani nas vse dni,
da nas sovražnik ne dobi...“

Kot sobe. Velika, prav natrpana knjižna polica je nad njim. Pri nizi sedi devetnajstleten fant z Zbornikom Svobodne Slovenije v roki.

„Izseljevanje,“ tako bere fant iz knjige, „iz taborišč se je pričelo leta 1948. Iz statistik je razvidno, da je odšlo v Anglijo okoli 450 ljudi in da danes šteje slovenska skupnost tam okoli 900 ljudi. V Severno Ameriko jih je odšlo okoli 5.000 in se računa, da je tam novonaseljencev okoli 11.000. Medtem ko je v Čile, Ekvador odšlo le nekaj desetih, jih je bilc sprejetih v Venezueli okoli 100, najmočnejša skupina v Južni Ameriki pa je bila ta, ki je odšla v Argentino: 6.200 mož in žena, fantov, deklet in otrok. Danes računamo, da šteje slovenska skupnost v Argentini nekaj nad 20.000 Slovencev.“ Za hip se fantu glas ustavi. „Dvajset tisoč... in med njimi tudi midva... jaz in... ona. Seyeda tudi njeni in moji, ampak predvsem tudi ona in jaz...“ Misli na dekle in ko se obrne k Mariji, mu je obraz nasmejan od sreče. „Ti veš, včasih sem bil kakor izgubljen... odkar pa jo imam rad, sem, se mi zdi, a ne, da sem kar nekam boljši, bolj potrpežljiv z vsemi... celo s Cenetom, ki je sta rejši, pa me vedno hoče komandirati... Ti veš, da sva si z Matejko ob-

ljubila, da se bova vedno imela rada, da se bova čakala, dokler ne bova dovolj stara... Pomagaj nama! In... varuj jo... In jaz ti nikdar ne bom nehal peti hvale. Pomagaj nama, da bova nekoč skupaj... za vedno. Vse dokler naju smrt ne loči...“

— — —

Pred nami je notranjščina cerkve. Osvetljeni vitrail, križev pot. Stebri se zgublajo na levo... Množica v cerkvi.

„Marija, pomagaj nam sleherni čas,
na tebe ozira se vsak izmed nas.

Marija, vse k tebi hiti, Marija, pomagaj nam ti.“

Cerkev je polna. Nenadoma je pesem še glasnejša, kakor da bi se srca odprla na stežaj.

„Marija, pomagaj, te prosimo vsi,
ki dom smo pustili, na tuje smo šli,

Marija, vse k tebi hiti, Marija, pomagaj nam ti!“

Še ko odhajajo, je slišati momljajočo pesem. Cerkev se prazni, naposled ostanejo v njej samo tri žene, vsaka v svoji klopi, vse tri zroč na Marijino podobo.

Prva žena je srednjih let. A življenje ji je že zaoralo globoke brazde v lice... „Odpusti mi! Odpusti mi! Odpusti mi, Marija... a bilo je prehudo, pa sem zdvomila nad vsem, tudi nad teboj... A zdaj spet vidim. Ne zameri... Komaj mesec dni sva bila skupaj z njim, še ne slab mesec... Niti toliko, da bi mu lahko podarila sad svojega telesa... pa mi umrje.“ Vsa se zruši vase, zdaj šepče bolj sebi. „O Bog, zakaj si mi ga vzel!“ Potem pa, kakor da bi pred njo stala Mati božja sama: „Vidiš... včeraj... zdi se mi, da je bilo včeraj, saj sem še vedno vsa zmešana, sem gledala skozi okno na sosedov vrt. Bele rjuhe so plapolale z enega konca do drugega in med njimi je stala mlada sosedka... in potem je na tihem prišel od zadaj njen mož, pa jo s smehom objel... Tako kot je nekoč moj mene... Zdaj ga pa ni več. Še vedno je tam obešena njegova obleka, na polici so še vedno njegove knjige, ena je še odprta položena na omariči... „Potem jo spet vzamem v roke...“ Še vedno je ves tu in vendar... Nikdar več... A počasi je že bolje. Srce ni počilo, kolena se mi že ne tresejo več, vendar... vendar, Marija, eno te prosim: kadar bo spet ledena tema za tem mojim čelom, dej, položi svojo toplo dlan nanje, prinesi mi miru... Sicer se bojim, tako bojim...“

Druga žena, klop pred njo, je še mlada. In vsa je srečna. Obraz ji kar žari. „O, Marija, dej, da bi nam vedno bilo tako lepo, kakor nam je zdaj! Da bi naš dom še naprej bil tako svetel in da bi celo sence, ki se kdaj prikradejo vanj, bile samo zato, da kmalu zginejo in da je pod

Cerkev Marije Pomagaj na Brezjah

našo streho potem še lepše! Naj bova z njim vedno tako tesno skupaj! V soncu in v dežju! In da bi mala dva vedno bila tako zdrava kot sta, in da bi se — čeprav se kdaj za lase! — vedno imela tako rada, kot se v resnici imata... In, Marija, da bi to drobno bitje, ki ga že čutim pod srcem, prineslo zase in za nas vse še več veselja. Tako nas bo sčasoma še več, kó bomo doma pod tvojo podobo molili, tako boš tudi ti, kaj ne, več ko nas bo, še bolj prosila svojega Sina, naj nas ohrani v svojem varstvu... Oprosti, jaz ne vem, če je prav, ampak jaz sem tako srečna... tako, da se včasih kar zbojim... Bodi vedno z nami, še posebej že zdaj s tem majcenim bitjem v meni, da bi se rodilo zdravo, da bi bilo dobrega srca in da bi kmalu potem, ko bo začelo klicati mene, začelo klicati tudi tebe, mamó vseh mam...“

Tretja žena je že v letih. Ko govori z Marijo, ji je glava trudno nagnjena na ramena. „Pa si rečem: In za moža in za dva sinova, ki so ti ju rdeči ubili?! Ne, ne! Saj tudi zanj in zanju molim, prav vsak dan... Toda, ti veš, zakaj vsako jutro, komaj se zbudim, in vsako noč, preden zatisnem veke, prosim predvsem zanj; za mojega tretjega, za edinega, ki mi je ostal živ... Nikdar več ne bom šla nazaj preko morja, a tudi ko bi šla — kako naj obiščem prva dva, ko pa nihče ne ve, kam so ju zagrebli, brez križa, kakor žival... Toda ta moj, ta zadnji moj sin,

ta še diha, še hodi ob meni... pa je dalje od mene, kakor onadva pokopana... Vidiš, Marija, tisto uro, ko so mi prišli povedat: „Franceta so ubili!“ je srce zastalo. In ko sem leto dni kasneje odprla beli list: „Vaš Jože je padel.“, sem dejala: Zdaj je vsega konec. In ko mi je že prvo leto tu v tujini umrl še mož, je bilo umreti. Pa nisem umrla... Toda to, ta moj tretji sin, ki ga vedno bolj poredkoma vidim, in tudi če ga vidim, ki ga vedno bolj poredko slišim... tako je redkobeseden, tako je tuj. Nič več mu ni do mrtvih bratov, edino, kar zna reči, je to, da so takrat pač bili taki časi in da je danes drugače in da se samo enkrat živi... in kadar ga spomnim na očeta — nič mu ne očitam, nič mu ne rečem, dovolj je, da ga spomnim na očeta — pa se mu že začne muditi na cesto... O, Marija, tiste smrti so bile strašne, toda to trganje srca, kos za kosom, to je strašnejše... Kot za kosom! Seveda, gotovo sem veliko grešila, morda ga tudi nisem vedno prav učila... toda, poslušaj, Marija, ali ga res nisem vedno prav učila? Torej, kaj? Torej, zakaj?“ Nenadoma ni slišati niti šepetanja, samo še tih krčevit jok. „Marija... naj se ne zgubi... Reci svojemu Sinu, naj me vzame, naj me vzame zdaj, a naj ne pusti, da bi se ta moj fant pogubil... In reci svojemu Sinu, naj mojemu fantu pove, da naj mi nikar zjutraj ne reče: „Ola, ¿qué tal, vieja?“ Zagrebe obraz v dlani...

Iz ozadja, iz teme je zaslišati „Dajte mi zlatih strun, mili zvonovi...“ Najprej tihi otroški glasovi, potem tudi fantje in dekleta, možje in žene.

— — —

Majhen šolski razred. Tak, kakršni so po naših krajevnih domovih. Kakšnih deset otrok je prišlo h krščanskemu nauku. Katehet stoji pred prvo klopjo.

„Jaz?“ se oglasi Anica in ne ve, ali bi vstala ali odgovorila kar sede. „Jaz jo imam rada... ker prosi za nas Jezusa in ker... ker je moja mama rekla, da je Marija mama prav nas vseh.“ Doda preprosto, skoraj malo nerodno: „Tudi vaša, a ne?“

Katehet resno pokima. „Tudi moja... In sam ljubi Bog ve, da jo kdaj bolj potrebujem kakor sem kdaj svojo mamo, ko je še bila živa... In ti, Petrček?“

„Jaz jo imam rad,“ pravi skuštranec, „ker... ker se mi smili. Kaj vse je morala dati skozi, a ne?“

Katehet, kakor vsi naši kateheti okoli po svetu, uči poleg krščanskih resnic tudi lepšo slovenščino... „Kaj vse je morala pretrpeti, kaj vse prenesti, strašnega doživeti, hočeš reči, a ne? Ja! In ni potožila. Ni se pritoževali, gotovo pa je molila, molila... — In ti Jožica, kaj praviš?“

Jožica mirno nadaljuje svoje. „In... hočem reči, najhuje je takrat, kadar si ata in mama nič ne govorita cel dan in... samo kadar sta v sobi, pa mislita, da ju ne slišimo, pa ne vesta, kako so moderne stene tenke, pa...“ Nenadoma jo stisne v grlu. „... pa se kregata in... in je tako hudo, vi ne veste, kako kmalu, včasih še isti večer, smo spet vsi skupaj, in se spet imamo radi...“

Katehet ne more, da je ne bi pobožal. „Vidiš, še osem let nimaš, pa kako že veš, koga prositi za pomoč... Pomeni, da sta pa že ata in mama, tudi če si kdaj prideta navzkriž, zlata človeka...“ Pa se obrne k Marici, komaj šestletni deklici, brez zobka spredaj. „In ti, Marica.“

Velike temne oči se odpro otroku. „Jaz... jaz imam Marijo rada, ker... ker jo pač imam rada. Tako kot moja mamó. Pač... rada!“

Otroci se smehljajo; mala je korajžno sedla in je videti, da je že tako prav, kakor je povedala.

Jožek, možakar, kar sam vstane. „Pravijo, da so bolj ženske za Marijo, ženske bolj kot moški. Ampak moj ata ima Marijo rad. Tako kot mama. In zato jo imam rad tudi jaz. A ne, da ni čudno?“

„Ne samo, da ni čudno,“ pravi katehet. „Če je kaj prav in naravno, je to, kar si zdaj povedal: imamo v srcu, kar nosijo v srcu naši starši. No in kaj boš povedala ti, molčeča Cilka?“

Cilka je vase obrnjen otrok. Sam Bog ve, če nima zato tako nizkega glasu. „Jaz jo imam rada, ker...“ Pa pogleda kateheta. „Ne vem... Ne vem, zakaj jo imam rada...“ Nerodno ji je, ko jo gledajo. „Ampak... zadnjič tam na romanju v Lujanu, ko smo peli tisto ‚Je angel Gospodov oznanil Mariji...‘, sem gledala mamo, pa ata, pa vse ljudi... in kar naenkrat sem pomislila...“ Nerodno ji je, zardi, najraje bi sedla.

„Pomislila na kaj, Cilka?“

Cilka gleda kateheta in šele čez čas nadaljuje. „Sem pomislila, kaj bi bilo z mojo mamo, kaj bi bilo z atom, z menoj, z nami vsemi, če bi Marija takrat...“ Kar ne gre ji naprej, pa požira slino. „...če bi takrat, namesto da je rekla ‚Zgodi se mi po tvoji besedi‘, če bi bila tiho in angelu odkimala... Kaj bi bilo?“

Kima in tisto kimanje pomeni: ‚Si predstavljate!!!‘

— — —

V temi in tišini poslušati tiho, ubrano, iz srca prihajajoče petje. „Večerni zvon, o mili zvon...“ Ali tisto večno lepo: „O, Marija, moja sreča, radost mojega srca...“

Potem se prikaže pred nami pročelje Pristavskega doma. Ali katerikoli doma, ki smo si ga postavili širom po svetu... Pred domom stoji dedek, v naročju pa ima štiriletnega vnučka.

„Vidiš,“ pravi mlemu, „in tam notri, tam v dvorani je pa naša Mati božja. Brezjanska Marija.“

„Brezjanska Marija,“ potrdi mali.

„Marija, naša mati... Mati ljubezniva, Mati čudovita, Mati dobrega sveta...“

„Dobrega sveta?“ sprašuje mali.

„Da. Dobrega sveta, dobrega nasveta, ki ga vsi vsak dan potrebujemo... Ona je zdravje bolnikov, pribežališče grešnikov, tolažnica žalostnih...“

„Tolažnica žalostnih? Ti si tudi kdaj žalosten, dedek?“

Dedek kima. „Pa kako...! Kakor smo kdaj žalostni vsi ljudje; saj je že tako, da imamo vsi za kaj biti... a, hvala Bogu, da je Ona, razumeš, tudi začetek našega veselja, ker ‚še nikdar ni bilo slišati, da

bi Ona koga zapustila, ki je pod njeno varstvo pribežal, nje pomoči prosil in se njeni priprošnji priporočal.“

„Pri...poro...čal.“ Naposled je bilo izgovorjeno. A v tem hipu zagleda izza ogla prihajajočo mamo. „Mama, mama!“ Izviije se dedku iz naročja in steče k njej.

Dedek pa stoji, gleda skozi vhod doma, tje dol v dvorano... „Spomni se, da še nikdar ni bilo slišati, da bi ti koga zapustila... ne človeka, ne skupine, ne naroda... in tudi našega ne boš, a ne, Marija? Ne nas, ki smo morali v svet in ki se bojimo za nas same pa za... za...“ — namigne za vnučkom — „...za ta mlada drevesca, ki Bog ne daj, da bi v rasti okrnila, se posušila... in ne boš zapustila njih doma, ki te mnogi morda res bolj na tihem, pa zato nič manj goreče ne kličejo na pomoč... Ti ne boš pustila, da bi naš narod zginil, tisti narod, iz katerega pa je tudi tisoče in naposled dvanajst tisoč dalo življenje, mnogi z imenom tvojega Sina, mnogi s tvojim imenom na ustnih... Tisoči med njimi so nekoč kot otroci trgali rože po poljih in ti jih nosili na oltar... potem pa v svojih najlepših letih položili svoje izmučeno in prestreljeno srce, zadnjo rdečo rožo, tebi v dar... Od tedaj smo mi vsi kakor bolni... Toda, Marija, ti si zdravje bolnikov, daj nam vsem, ki smo ostali živi in iz katerih rasejo novi rodovi, daj nam, da bomo vedno prav videli, hodili po pravi poti, vedno izbirali pravo pot našemu narodu, svetu, po katerem smo raztreseni...“ Odide v dom.

Šele čez nekaj časa se dvigne duhovnik v dvorani.

„Dnevi teko... čas teče. . .staramo se, umiramo pa spet se rojevajo otroci... Čas teče, vse se spreminja... vse odhaja, toda... Ona bo ostala z nami; ostala z nami tudi v tistem trenutku, ko bomo odhajali za vedno... Ostajajo pa podobe. Bog bodi zahvaljen zanje! Ostajajo, zato da nas spominjajo nanjo, ki je dobra in lepa in ki jo bomo — če nam Bog da milost! — nekoč videli še lepšo, ko ji bomo gledali v obraz. Dotlej pa: častimo jo, priporočajmo se ji, zahvaljujmo se ji, vsak dan ji recimo, kakor smo se že kot otročiči naučili“ — nadaljuje z glasom, da vse navzoče privabi k molitvi —: „O, Gospa moja, o Mati moja, tebi se vsega darujem. In da se ti vdanega skážem, ti danes posvetim svoje oči, svoja ušesa, svoja usta, svoje srce, sebe popolnoma vsega. Ker sem torej tvoj, o dobra Mati, varuj me in brani me kakor svojo last in posest. Amen.“

„Marija, skoz življenje voditi srečno znaš;
ti pelji skoz življenje življenja čolnič naš.

Ti krmi ga v valovih, ti brani ga v vetrovih,
Marija, Marija, hiti na pomoč!“

Medtem ko vsi pojejo to gorečo prošnjo, dajejo starši svojim najmanjšim, tudi takim, ki so komajda šele shodili, skromne šopke rož, d: jih poneso pred Marijino podobo.

„Marija, pomagaj nam sleherni čas...“

Odrski prizor „Marija, pomagaj nam sleherni čas!“ so uprizorili na Pristavi v Castelarju 1. oktobra 1977, na predvečer kronanja podobe brezjanske Marije, v režiji Miha Gaserja. Sodelovali so zbori „Gallus“, dekliški zbor Gallusa, Slovenske Mladike in igralci Nadi Kopač, Mimi Kočar, Metka Gaser-Kopač, Marica Debevec, Vera Zurc, Miha Gaser, Sandi Gaser, Nande Češarek, Franci Klemenčič in Jože Oblak.

NA BLEDU

Z romarskim čolnom
pesem plava,
poletava
nad jezerom.
Zvonček Marijin plaka in prosi,
molitve nosi
pred božji tron.
Kaj so prinesla ta srca s seboj!
Plaho, zaupno pred teboj,
o Marija,
so razgrnila
vso domovino:
s temi srci so polja, gorice,
žito in vino,
naše dežele ponižne vasice,
skrite koč, e,
v njih porodnice,
v svoji revii
k tebi kličoče.
S temi srci so dvori in hlevi,
voli in krave,
in pastir in bela čreda
z mirnimi očmi te gleda

iz daljave.
Vse težave,
ves svoj znoj
plaho, zaupno so razgrnili,
vse razkrili
pred teboj.
Glej, Marija,
mati presveta,
srce poeta
drug je tvoj.
I krog njega se gnete usoda
mojega roda,
k meni roma domovina
od vseh strani.
O, da bi bila
pesem moja
kot je tvoj zvon!
Da bi čutila,
da bi nosila
na svoji peruti,
kar misli, kar čuti,
kar vriska, joče,
kar hoče dom...

Oton Župančič

Romanje na Žalostno goro

Francka je šla med ljudmi po klancu in je prišla na velik prostor, ki se je razprostiral pred cerkvijo. Cerkev je bila stara in velika, sivo zidovje je kipelo skóro do neba, tako da so bili kostanji, ki so rasli ob zidu, čisto pritlikavi. Velika vrata so bila na stežaj odprta; široke kamenite stopnice so držale do vrat in ljudje so hodili venomer gor in dol. Iz cerkve se je slišal zvonek glas — pridiga je bila. Od oltarja se je svetilo od prižganih sveč in od zlata in srebra, tako da so oči zamežikale, če so pogledale gor. Pred cerkvijo je bilo brezštevila belih šotorov in tam so bile na prodaj lepe in drage reči. Francka je tiščala desetico v roki in je hodila v gneči — bilo ji je kakor v sanjah. Pred vsakim šotorom so se trli ljudje in Francka se je komaj prerila, da bi gledala. Prodajalke so kričale venomer, vse so bile debele in rdeče. Ženske so se prerivale, ogledovale svete podobe, svetinje, molke, križce, sveče in blago za obleke, predpasnike, nogavice, rute... Vse je govorilo vprek, glasovi so se križali, spajali, so se dvigali in so pojemali, tako da je bilo vse en sam nerazločen šum. Francko je nosilo, kakor da bi

plavala. Zdaj jo je zaneslo čisto blizu cerkve, tja k šotorom, kjer so bile nakopičene medene slaščice. Tiščala je desetico v roki, ali zdaj ji še ni prišlo na misel, da bi kupovala; gledala je samo in tako ji je bilo, kakor da bi okušala od vsake lepe stvari, ki so jo oči ugledale, in kakor da bi bilo vse to pripravljeno zanjo.

Tok jo je nesel spet navzgor, proti cerkvi, in opazila je, da stopa že po stopnicah. Od vseh strani so vreli ljudje — zvonilo je k deseti maši, ki jo bo daroval župnik od sv. Pavla. Med vrati so se gnetli, niso mogli naprej; nekateri so še prihajali od devete maše in tako se je časih ves tok pomaknil prav do stopnic, nazaj, potem pa se je pognal siloma spet do vrat. Ljudje so molčali in so rili s komolci. Velika gneča je bila pred kropilnim kamnom. Trikrat se je bila prerila Francka do njega in trikrat jo je zaneslo v stran; iztegala je roko, da bi pomočila prste v blagoslovljeno vodo ter se prekrizala; toda ni se mogla ganiti in dotaknila se je samo ust z mokrim palcem; do čela ni mogla seči, ker so ji tiščali roko k životu.

Zacingljali so zvončki, orgle so se oglasile na koru, oblak diše-

čega dima se je vzdignil izpred oltarja.

Francka je stala sredi cerkve, ob klopeh. Polagoma se je spuстила na kolena, sklonila je glavo in je odprla molitvenik. Obšla jo je nekaj neizmerno lepega in sladkega in zajokala bi od sreče. Brala je počasi, od črke do črke, lepe mašne molitve; ustnice so se premikale, oči so bile rosne in lica so gorela. Iz znanih skrivnostnih besed, ki jih človek bere in ki begajo medtem njegove misli po tujih krajih, med grehi prejšnjega življenja, med upi prihodnosti, je vstajala globoka sladkost in je polnila srce do vrha, vstajalo je iz njih cingljanje zvončkov pred oltarjem, mogočno petje orgel in duh kadila, ki je plaval nad glavami in je legel na vse pobožno ljudstvo kakor blagoslovljen pajčolan. Francka si je komaj še upala izgovarjati besede, ki so stale tam napisane z velikimi črnimi črkami in so ji gledale v obraz mirno in skrivnostno, kakor Mati božja z oltarja; drobno telesce se je nagibalo zmerom niže, glava se je sklonila in solze so ji kapale na molitvenik. Vsi grehi so ji prišli na misel, ki jih je storila, mati ji je prišla na misel in Nežka, in vsi, ki je zdaj mislila nanje, so se ji zasmilili in čutila je, da je bila grešila nad njimi, da jim je storila mnogo huđega. Klečala je kakor v oblaku; oči so komaj videle od svetlih solzá in nog ni čutila. Zazdelo se ji je celo časih,

da se premika, da se vzdiga in da plava klečé — kakor v sanjah, kadar je mislila, da širi roke in da leti stojé preko rumenega pšeničnega polja, tako da se noge niti ne dotikajo klasja — in vse, cerkev, oltar, Mati božja na oltarju, vse je plavalo mirno in počasi navzgor, v megli dišečega kadila, izza katere so trepetale luči neštevilnih sveč.

Tako se je ob tej uri, polni ljubezni in hvaležnosti, ločila njena duša od telesa, ki se je treslo majhno, trudno in ubogo na trdem kamnu.

Po maši je hodila Francka mimo šotorov; hodila je počasi, oči so ji bile zastrte, če se je kdo zadel obnjo in jo potisnil v stran, ni čutila. Kupila je svetinjo in piškotov za Nežko; ostali so ji trije krajcarji in zavezala jih je v robec. Pred cerkvijo se je polagoma praznilo, ljudje so bili odšli v gostilnico ali pa so sedeli na travi in so kosili; nekateri so se že bili vrnili domov in globoko dol na klancu so se pomikale pisane gruče proti dolini.

Francka je šla na dvorišče, vzela je kruh z voza in je odšla na ono stran dvorišča za gostilnico, od koder se je videlo daleč dol po ravnini. Vse se je tam bleščalo, srebrn prah je pregrinjal vso daljavo; pod hribom, ki se je komaj razločeval iz prahu, se je svetilo nekaj belega — Ljubljāna. Francka je gledala kakor začarana in srce ji je tolklo od sladkega nemira. Ljubljana — čudovito

Begunka pri zibeli

Ježušček med trtami,
Ježušček med oljkami,
ziblje ga Marija...
Zlata pala je stezá
preko polja ravnega,
dete, pojva k njima!

Kdo sva tujca in odkod?
K Jezusu na božjo pot
greva z onkraj Soče,
in k Mariji greva, z Brd
izpod oljke in izmed trt
romarja brez kočé.

K meni, k meni, romarja!
Kar iskala, sta našlá:
Jezusa, Marijo,
v Betlehemu sredi trt,
sredi oljk kot sredi Brd
tiho domačijo.

K meni, k meni, romarja!
Kar iskala, sta našlá:
bomo skup živelí,
bova skupaj sanjali,
zibelke poganjali,
si o domu peli...

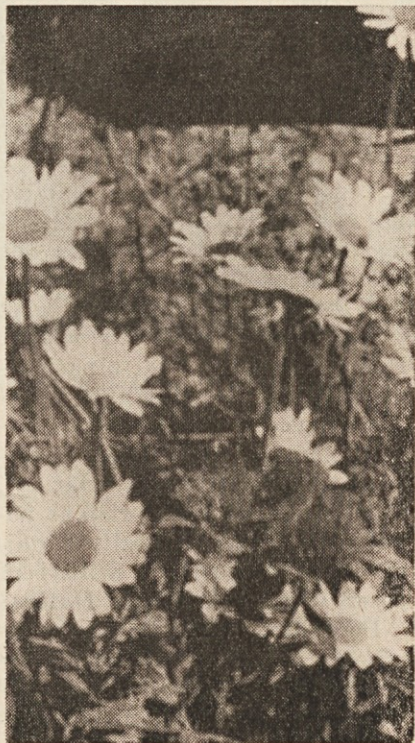
Mati božja objema me,
Ježušček prižema me —
joj, saj smo si znanci:
midva z Brd, in onadva
s Svete Gore sta doma,
z doma vsi pregnanci...

· Oton Župančič

lepa in čudovito daljna, kakor
nebesa sama. In ko je gledala
natanko, je razločila polagoma
bleščeče stolpe, bela poslopja, ki
so pač velika in stojé tam kakor
cerkev poleg cerkve. Daljna Ljub-
ljana, nogam nedosežna; Francka
si je želela tja, ali želela je tako
mirno in veselo, kakor si je žele-
la časih v deveto deželo, kjer je
vse iz cukra in pogače, in kakor
si je želela v nebesa, kjer so
angeli.

Ob tej uri je bila njena duša
kakor studenec in nič bridkosti
ni bilo v njej.

(Odlomek iz romana
Na klancu)

Mesec maj, fantovščina

O NAŠIH ŠMARNICAH

Majnik je bil za nas, preden smo se ustalili tu na južni polobli, in je še danes za naše brate in sestre doma v Sloveniji najlepši mesec v letu. Vsa narava je v bohotni pomladanski rasti in v razkošnem cvetju. Kaj čudnega, če se je tudi naš človek pridružil evropskemu krščanskemu svetu in ta mesec izbral, da ga posveti Materi božji!

Kako nas prevzame tiste, ki še pomnimo čase iz naše rodne domovine, neka posebna, svečana radost, ko nam zadoni v spominu „Že slavčki žvrgolijo...“

Toda — postaviti se moramo na realna tla! Zdaj smo tu — na drugem koncu sveta; in vsa krasota majnika ter mladostna radost bujne majniške pomladi je prestavljena za pol leta naprej, mesec november. Tudi v naši novi domovini je Marijino češčenje v navadi v pomladanskem mesecu, čeravno pač starejši pogrešamo „naših majniških šmarnic“, tiste tako vdanostno pristrčne pobožnosti, ki nas je skozi ves majnik v premišljevanju, molitvi in pesmi zbirala okoli naše Matere!

Pomislimo samo, koliko umetniškega in versko občutenega ter pristrčnega bogastva je nagrmdenega v naših majniških pes-

mih, ki pač po sili razmer med nami tonejo v pozabo in se praše v naših pevskih arhivih!

Na vsak način nam mora biti jasno eno: z vso vnemo si moramo prizadevati, da v nas samih in v naših malih — po zgledu in izročilu iz preteklosti — tudi za bodočnost ohranimo tisto zgodovinsko značilno vdanost slovenskega človeka Materi božji, naši Mariji Pomagaj, čeravno v spremenjenih okoliščinah. Najti moramo pač način, da se jim najprimerneje prilagodimo.

Alojzij Košmerlj pravi v svoji knjigi „Marija v družini slovenskih izseljencev“ iz l. 1959 na 5. strani:

„Najlepši pomladanski mesec so verni katoličani posvetili Mariji in jo v šmarnični pobožnosti posebno častijo s premišljevanji, z litanijami in petjem.

Na severni polobli zemlje je to mesec maj, na južni november. Kakor ste se navadili, da sonce stoji na severu, tako je prav, da tudi Mariji ne posvečujete več majnika, ki je jesenski mesec, marveč najlepši (tukajšnji) pomladanski mesec: november.

Rožnovenskemu mesecu oktobru sledi po enem tednu mesec šmarnic (od 8. novembra do 8. decembra). Za razmere, v katerih

na jugu živite, je tako najbolj primerno.“

K šmarnicam se bomo torej povrnil v naših razmišljanjih, ko pride november. Opozorili bi le naše bravce, da bi si morda pravočasno oskrbeli omenjeno Košmerljevo knjigo, če je še ni na njihovih domačih knjižnih policah. Izdalo jo je Slovensko dušno pastirstvo l. 1959 v Buenos Airesu.

FANTOVŠČINA

Nekaj več bi se pa tukaj pogovorili o drugi naši domači ljudski navadi, ki je bila običajna v mesecu majniku, pa ni nujno navezana na časovne pogoje, da bi jo tudi tukaj morali prenesti ravno na pomladanski čas in mesec, čeravno je v nekakšni vzporedni zvezi s „pomladanskim zorenjem“ mladine.

V mislih mi je — fantovščina, „ena najlepših oblik vaške skupnosti, ki jo je tudi izpodjedla industrializacija, ki prodira na podeželje“, kakor piše Kuret v svojem delu „Praznično leto Slovencev“, I, str. 298. Tam pisatelj nadaljuje: „Brž ko potegne tovarna zlasti moško mladino vase, ko se s tem spremeni način življenja posameznikov, je konec fantovske družbe, ki se je nekoč ob večerih zbirala, pa prepevala, vaspovala...“

Fantovske družbe — ‘fantovščine’ — so družbena oblika na-

Hčerki Moniki za prvo sv. obhajilo upodobil Ivan Bukovec

šega podeželja, ki sega s svojimi koreninami v pradavne čase.

Fantovščina je imela v prejšnjih časih na vasi resno nalogo in stvaren pomen. Opravljala je — lahko rečemo — rediteljsko službo na vasi, skrbela za red in mir, za vaško varnost. Dobršen del njenih dolžnosti je prevzela z

izpopolnjevanjem državne ureditve varnostna služba.

Fantovščina je ohranila nazadnje le bolj stanovski, včasih celo družabni značaj. Le ob določenih priložnostih nastopa s svojimi nekdanjimi nalogami, tako v Zilji pri štehvanju, tam in drugod ob ženitovanjih, pri zapenjalcu ali šranganju, posebno pa še v pustu s šemami. Starinski ostanki so se ohranili tudi v nekaterih obredjih ob sprejemu novincev v fantovščino. Toda vse to že tone v preteklost.

Mesec majnik je bil včasih fantovski mesec. V mnogih krajih na Slovenskem so starejši fantje sprejemali novince médse, večer pred Florijanovim (4. majnika) so koledovali, posebno pa so se izkazali z mlajem, ki so ga postavili sredi vasi ali dekletu pred hišo. — Tako Kuret v zgoraj imenovani knjigi.

Navajam ta odstavek v želji, da bi se vsi, ki imajo opravka z našo mladino, in pa zlasti naši mladi sami ob njem pomudili in si poiskali ter ugotovili osnovne elemente, ki odlikujejo našo slovensko — fantovščino. Saj gre za važna vprašanja v zvezi s tako dragoceno in žlahtno mladostno življenjsko dobo, ki jo moramo vsi v mladih plemenititi, gojiti in ohranjati na višini tudi „tukaj in danes“. Kajti tudi v zdomstvu bomo slovenstvo reševali in pospeševali edinole, če bo rastlo iz zdravih in pristnih korenin!

Gre za vse tisto, kar mora oblikovati našega mladostnika, da mu bomo nekdam lahko z zadoščenjem rekli: „To je pa fant od fare!“ V to mora stremeti duhovno oblikovanje naših mladih — tudi ob geslu: zdrav duh v zdravem telesu.

Zato mislim, da bi bilo zelo primerno in zanimivo, ko bi v naših mladih vrstah, v mladinskih organizacijah ali v naših Domovih poskrbeli, da bi npr. naši „naraščajniki“ ne bili sprejeti za člane z zgolj predlogom in glasovanjem na sejah ali občnih zborih, ampak da bi — po primerni dobi sistematičnega oblikovanja svoje „olike in omike“ — bili sprejeti kot dozoreli „fantje od fare“ v mladinski fantovski krog. In to naj bi se zgodilo z nekim „obrednim slavljem“. V teh vrsticah pa nimam nobenega namena predpisovati kakšnih določenih načinov. Prepuščam to bogati domišljiji mladih samih, vendarle s pridržkom, da se tako slavlje ohrani na primerni višini „obrednega akta“, ki se nikdar ne sme oddaljiti od kroga dostojnosti ali se sprevreči v razposajenost in žaljenje sramežljivosti ter zmernosti. Tak „obredni“ sprejem bi mogel tudi verjetno pripomoči k zbuditvi kandidatove „fantovske zavesti“, ki bi ga vzdrževala na višini značajnosti, plemenitosti, tovarištva, „viteštva“, čuta odgovornosti itd., česar vsega tu pa tam pogrešamo...

Naj nam služi za primer pov-

zetek iz Kuretovega opisa takega obrednega slavlja v ljutomerski okolici. V omenjeni knjigi (Praznično leto Slovencev; I, 314 in ss.) beremo:

„V ljutomerski okolici je ta obred že prava slavnost — (sledí opis koledovanja od hiše do hiše, priprava večerje iz izkupička nabranih darov in krašenje sobe, kar je na skrbi mladih deklet). — V kuhinji je bila tačas pripravljena že večerja. V hiši je zagorela luč, mize so bile obložene z jedjo in pijačo. Najstarejši izmed fantov je začel razvrščati udeležence. Ponekod so sedeli fantje pri eni mizi, dekleta pri drugi. Drugod so sedeli mešano. Vodja je razporedil fante po starosti in določil navadno vsakemu za par tisto dekle, ki si ga je fant sam izvolil. Po skupni molitvi se je pričela večerja. . . Ko je bilo vseh dobrot dosti, so spet molili, nato pa je sledil sprejem novincev v fantovsko družbo.

Najstarejši izmed fantov je prijel kupico v roko in spregovoril:

„Dečki! Vi ste danes prvokrat na Florijanovem. Zato, da smete ponoči priti na vas med fante, boste zdaj kronani. Jaz pa vam povem, kako se morate vesti. (Sledí deset fantovskih zapovedi, med njimi npr.):

3. - Na vasi med fanti pa tudi vsak zase se spodobno vedite. Grde praske delati in razbijati ne smete.

5 - Če greste v drugo vas, se

Glejte, Jagnje božje (Ivan Fukevec)

morate s tistimi fanti prijazno pogovarjati; pa če drugi fantje v vašo vas pridejo, jih ne smete za norce imeti.

6 - Dobro ime domačih fantov in deklet morate ob vsaki priložnosti zagovarjati.

7 - Doma staršem denar ali kaj drugega krasti in po nepotrebnem

po krčmah hoditi, tega nikdar ne smete.

8 - Če bi se kateri fant ali dekle iz domače vasi namenila preveč slabo poročiti, morate to braniti in razdirati, kolikor je le mogoče.

10 - Starih ljudi ne smete za norca imeti ali se z njimi prepirati.

Če boste vse to storil, kar vam jaz pravim, potem vas bo vse rado imelo in povsod boste tudi deležni spoštovanja.“

(Kako hvaležno se dajo vse te zapovedi navezati na naš „Tukaj in zdaj“!)

In nadaljuje knjiga:

„Ko je končal, je vsem napil, muzikant pa pa je zaigral poskočno vižo. Dekleta so prinesla v hišo pripravljene vence iz zelenega šipka. V Noršincih je bila dekleta tista, ki je potisnila svojemu sosedu novincu venec na glavo, v Babincih pa je to opravil eden izmed fantov. Oba sta poskrbela, da je novinec občutil šipkove bodice na glavi... Drugi fant je natočil kupico in kronani je vstal, napil zbranim fantom in dekletom. Vsi skupaj so zapeli: „Prelepo ime (France), Bog te naj živi...!“ Novinci so si že pred venčanjem izvolili kuma za botra. Ko je bil obred končan, je kum vstal in spregovoril. Opominjal je novince, da morajo biti pridni, zvesti tovariši in skrbni vaški branitelji. Kronanci so obljubili... Godec je za pečjo na-

MOLITVENI NAMEN ZA MAJ

Splošni: Da bi bralci, poslušalci in gledalci množičnih občil pospeševali dobro uporabo teh sredstev.

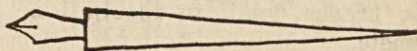
Misijonski: Da bi kristjani, ki v misijonskih krajih delajo pri množičnih občilih, učinkovito pričali za vero.

tegnil meh... in že so se zavrteli pari...

Tako je vzhodna Slovenija pridružila zanj značilni šegi še obred sprejemanja v fantovsko družbo.“

Pripominjam končno samo še to, da se v naših okoliščinah podobno slavje kaj lahko pripravi z nekaj dobre volje, z merico navdušenja za zdravo družabnost in s prispevkom tega ali onega, ki ima v sebi nekaj „pesniške žilice in domišljije“. Vse je mogoče pravočasno pripraviti. Tudi v krogu s starejšimi npr. po naših Domojih je za tako priložnost mogoče pripraviti nekaj prijetnih trenutkov v pristrčni občestveni povezanosti in pa — pod slovenskim mlajem. Ni pa tako slavje vezano zgolj — na mesec majnik! Iskati moramo prilagoditve našim sedanjim razmeram in okoliščinam.

Božidar Bajuk

Vnebohod na vasi

Štirideset dni po Veliki noči:
na polju že leži prva pokošena trava,
pletev in okopavanje kličeta na njive,
otroci odkrijejo paglavce z bički v potoku,
ptičji mladiči zapustijo gnezda.

Štirideset dni po Veliki noči:
po polju proti kapelici
se svečano pomika dolga vnebohodna procesija,
spredaj nesejo velik križ, dečki majhne križke,
duhovnik drži v posvečenih rokah Najsvetejše,
sivolas mož nosi pokončno križ Zveličarja
s temnordečo zastavico zmage nad smrtjo,
molitev in petje valovita med žitnimi polji.

Štirideset dni po Veliki noči:
na praznični Vnebohod, na Veliki križ,
se Jezus od apostolov in nas poslovil,
odide k svojemu in našemu Očetu;
širno modro nebo je slavnostno odprto,
prenovljena zemlja dviga oči, vanj zazrte.

Binkoštna misel

Deset dni po Jezusovem vnebohodu
močan šum strese oboke bivanja,
marmorni stebri svetišča se zamajejo.

Sedem ognjenih jezikov švigne po zraku,
nad vsakim apostolom eden obstane:
eden zaplapola nad vsakim človekom,
išče njegovo odprto srce.

Kogar zadene ognjena, plapolajoča konica,
tega hrepenenje po spoznanju večnosti razsvetli,
saj to je del vseмогоčnega jezika,
ki vse jezike sveta spoštuje in govori.

Pod oboki bivanja mir, beli golob, ugnezdi se,
kjer sveti Duh perutnice svetlobe razprostre.

Milena Merlak

Telovo

Dal nam je svoje telo,
da bi jemali,
jedli
in njegov
prozorni prihod
obhajali v tisti
najtišji kleti,
kjer je z lučjo
in kruhom na mizi
vedno
z nami.

Vanjo
so nas vodile besede,
ki jih je brez glasu
govorilo
tanko
belo
znamenje.

Mi pa
smo se od njega
vse teže
trgali,

dokler nismo hostije,
ki jo je dal
za jed,
v lunici,
rdeče opasani
z rubini,
zaprli

v zlati
zrak.

Ko smo se v megli kadila
na telovo
ozirali v monštranco,
nismo čutili,
kako si sam
išče pota
iz nje.

Zdaj smo spet v veri
davnih
očetov.

Le za bolne
devamo v kraj
kosec
posvečenega kruha,
da se še oni
nahranijo,

da laže
najdejo
k vinu
v tišini

in jim na poti od nas
srce
še bolj
zagorí.

Vladimir Truhlar

Pa kaj bi jaz dal le za eno pošteno rokó,
da me potreplje po rami
in drugega nič ne da mi —
le srčen pozdrav in odkrito, iskreno oko!
Prijatelj — to je beseda vseh besed!
Kot meč, svetló nabrušen,
i v ognju i v strupu izkušen;
on, ti: — in na drugi strani magari ves svet.

Oton Župančič

Kakor da je Bog mrtev

Na zidu v New Yorku je nekdo zapisal: Bog je mrtev, pravi Nietzsche. Naslednji dan je nekdo dopisal: Nietzsche je mrtev, pravi Bog.

Nietzsche je bil duhovni oče nemškega nacizma, ki je v zadnji svetovni vojni terjal okoli 40 milijonov pobitih in okoli 80 milijonov ranjenih. Napadalno vojno je papež Pij XII. leta 1944 obsodil kot velik zločin. Toliko se govori in razpravlja o miru, pa je bilo že po končani drugi svetovni vojni več kot 15 krajevnih vojn in nove vojne še trajajo. „Ves svet tiči v zlu“ (1 Jan 5, 19), kakor v času očaka Noeta: „Popačena je bila zemlja pred Bogom in zemlja je bila polna hudobije“ (1 Mojz 6, 11); kakor da ni svet nikoli prejel odrešilnega evangelija. Kristus je take temne čase napovedal: „Ker bo hudobija narasla, bo ljubezen premnogih omrznila“ (Mt 24, 12). Sv. Janez pa pravi, da je to poslednja ura: „Slišali ste, da pride antikrist, tudi zdaj je vstalo veliko antikristov, iz tega spoznavamo, da je poslednja ura“ (1 Jan 2, 10).

Kajni hodijo po svetu. Ugrabitve letal in nedolžnih potnikov, ugrabitve vplivnih oseb na ulici in javni umori na cestah, vsa ta nasilja kažejo, kakor da je člove-

štvo iz občega zakonika črtalo zapoved: Ne ubijaj. Kakor da je hudič že pometel tretjino zvezd z neba.

Mnogi jedo in pijejo, kakor svetopisemski bogatin v Jezusovi priiliki, se ženijo in množijo, kakor pred vesoljnim potopom in se bo-

do pred poslednjo sodbo, pa pravijo, da se jim dobro godi ter zato Boga ne potrebujejo več. Zato je tudi molitev v premnogih srcih umrla. Žene si s protispočetnimi tabletami krajšajo življenje in si uničujejo zdravje, splavi se množe na vsem svetu skoraž v nedogledni množini.

In verni ljudje si tega apokaliptičnega položaja ne jemljemo k srcu. Ali smo med tistimi, ki so spali, medtem pa je prišel sovražnik, prisejal ljuljke med pšenico in odšel?

Duh veje.

A tudi v teh časih, kakor pogosto v zgodovini, jih je mnogo, pri katerih je seme božje besede padlo na dobro in rodovitno zemljo in ki so obrodili v dobrem in plemenitem srcu obilen sad. Cerkev je tudi v tem času sveta. Tudi v naših časih živi mnogo svetnikov. Pij IX. je razglasil 40 novih blaženih in 17 novih svetnikov, Pij XI. 40 blaženih in 17 svetnikov, Janez XXIII. in Pavel VI. pa doslej okrog 75.

Cerkev je sveta: tudi v tem zmedenem času oznanja nauk visokih нравnih vrednot, nauk o bratstvu vseh ljudi, nauk o socialni pravičnosti in o svobodi človekove osebe. Papeštvo nam je najuglednejši oznanjevalec večnih duhovnih dobrin, ki so temelj vsake človeške kulture. Malokdaj v zgodovini je papeštvo uživalo tolik moralni ugled kakor danes.

Število obhajil se je pri nas in

po svetu zelo pomnožilo. Smemo upati, da so tudi vredna in pobožna. To bodo, če jih družimo vsaj z mesečno spovedjo. Pogostno prejemanje obhajila in češčenje sv. Rešnjega telesa je bilo v zgodovini vedno znamenje cve-točih dob Cerkve. Veličastni eharistični kongresi, ki si nadevajo naslov „shod sveta“ (statio orbis) spričujejo, da se presveti Zakrament v naši dobi zelo časti. V dobah preganjanja v prvih treh stoletjih je prejemanje obhajila rodilo junaške spoznavalce in dajalo moč mučencem. Tudi v tem se kaže svetost Cerkve.

Zato smo glede bodočnosti krščanstva lahko optimisti. Sveti Duh Cerkve nikoli ne bo zapustil in bo v vsakem času v njej zbujal svetnike. Tudi v našem času bodo krščanski verniki luč sveta, sol zemlje in kvas, ki stori, da se počasi vse skvasi.

Zato, dragi verniki, bodite v veri in verski praksi stanovitni in pogumni. Veselite se, če vas na primer v tovarni kdo zasmehuje, ker ste bili v nedeljo pri obhajilu. Saj vas je Kristus blagroval.

Glejte, da vas duh današnjega uživanja in lagodnega življenja, ko imate za ta svet vsega dovolj, tudi radio in televizor, ne zapele, da bi pozabili na Boga, na molitev in na praznovanje nedelje. Ohranite trdno versko prepričanje in po njem tudi dosledno živite, ne ozirajte se na posvetno mnenje ljudi. „Kaj člove-

Ob 750 - letnici mariborske škofije

Cerkev kot skupnost vernikov in posamezni verniki živijo vedno v določenem času in prostoru ter nosijo na sebi njune znake. Cerkev je namreč del sveta in posamezni verniki so člani človeške družbe, ki v njej živijo. Tako je bilo nekoč in tako je tudi danes.

Čeprav ostajajo nekatere oblike vernosti nespremenjene, se druge spreminjajo, kakor se tudi sicer spreminja človekovo življenje.

Vernost se kaže predvsem v spolnjevanju življenjskih nalog, ki se človeku zastavljajo; kaže se v odgovorih na božji ogovor, ki ga je mogoče razbrati iz dogodkov, srečanj z ljudmi in iz stvari; kaže se v češčanju, ki ga človek skazuje Bogu v molitvi in daritvi, v bogoslužju v ožjem pomenu. Pri vsem tem vodijo kristjana Cerkev, sveto pismo in navdih božjega Duha, saj je Kristus tega Duha obljubil vsem, ki bodo vanj verovali.

ku pomaga, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi“ (Mt 16, 28).

Sveti Duh tudi danes močno veje. Verujmo!

+ Jožef Pogačnik

Pogled v zgodovino naše škofije bi nam mogel kazati, kako se je kazala vernost njenih vernikov skozi stoletja, kakšne oblike so kdaj prevladovale, kakšni so bili njeni poudarki. Najlaže pa bi to gotovo spoznali iz spomenikov te vernosti: iz cerkva, znamenj, podob po cerkvah in domovih, iz knjig, predvsem moli-

tvenikov, iz verskih običajev, ki so se ohranili do danes, iz molitev in pesmi. Iz vsega tega bi lahko spoznali, kaj je našim prednikom pomenila vera v Boga, kaj jim je pomenilo češčenje angelov in svetnikov, kako so si zamišljali Boga, kako so razumeli evangelij in kako so v luči evangelija oblikovali svoje vsakdanje življenje.

Prav bi bilo, če bi spomenike naše vernosti v letošnjem letu prenovili, kolikor gre za cerkve ali znamenja, in poživili, kolikor nam še danes prepričljivo govorijo in pomagajo doživljati Boga, tako na primer nekatere pobožnosti, molitve in pesmi, pa tudi verski običaji. Gotovo ni mogoče obuditi, kar je zamrlo in je bilo odsev razmer, katerih danes ni več. Oblike vernosti imajo tudi svojo zgodovino. A so stvari, ki imajo trajno vrednost, ki bi pomenila njihova pozaba isto kakor umiranje vernosti nasploh, ne pa potrebno spremembo.

Z druge strani pa moramo prisluhniti znamenju časa in se iskreno vprašati, kakšen odgovor naj damo v luči evangelija, kako naj živimo evangelij danes, da bomo ostali sami zvesti Kristusu in hkrati pred današnjim svetom zanj pričevali. Kakor se je namreč Kristus resnično učlovečil v svojem času, kakor je Cerkev doslej omogočala njegovo odrešilno delo v različnih razmerah, kakor so posamezni verniki v različnih časih na različne načine pri-

čevali za Kristusa, tako kliče Bog tudi v našem času. Tudi naš čas je čas milosti, ki ne sme mimo nas.

Pozabiti pa ne smemo prav tako, da se je v Cerkvi in posameznih vernikih uveljavljal tudi greh, da so se vedno znova pokazale tudi stranske poti in zmote, zaradi česar so bile in so spremembe nujno potrebne. Drugi vatikanski cerkveni zbor pravi, da je Cerkev vedno potrebna „očiščevanja ter nikoli ne preneha s pokoro in prenavljanjem“ (C 8,3). Spremenjene razmere nam zato lahko pomagajo k potrebnemu spreobrnjenju.

Z drugimi besedami se to pravi, da se ne smemo ozirati samo nazaj, temveč moramo resno jemati sedanost in z zaupanjem gledati v prihodnost. To pa pomeni tudi živeti iz krščanskega upanja, iz zaupanja v delovanje božjega Duha, ki nam bo vedno dal spoznati, kaj je treba storiti in bo vedno „vse delal novo“, da bo tako Kristusovo odrešilno delo v vseh časih učinkovito, naj bodo spremembe v svetu še tako globoke in nagle.

Izročilo je bilo nekoč glavna opora vere. Iz roda v rod so prehajali verski običaji in z njimi vernost. Pa tudi okolje, ki je v njem človek živel, je varovalo in pospeševalo njegovo vero. Koliko bi smeli reči, da je bila ta vera tudi iz prepričanja, je seveda drugo vprašanje, in prav tako je drugo vprašanje, na čem

je bil bolj poudarek, ali na zunanostih ali na resnični verski drži človeka. Sodbo o tem je težko izreči. Vsekakor je bilo gotovo tudi v teh časih veliko iskrene in pristne vere, morda več kakor mislimo.

Danes ne moremo več govoriti o posebni moči izročila in enako ne o pretežno verskem okolju, ki bi bilo opora človekove vere. Zato pa dobiva tem večji pomen osebna človekova vernost, vernost, ki se zanjo človek odloči iz osebnega prepričanja. Takšna vera je seveda globlja, je pa tudi zahtevnejša in odgovornejša.

Človek mora vedeti, zakaj veruje, zakaj se je odločil za Boga. In ker je postavljen vedno pred nova vprašanja, pred nove odločitve, zato mora biti pripravljen, da si vero vedno znova pridobi, vedno znova poglobi. Vera je tako postala tisto, kar je tudi po besedi svetega pisma: nejasno spoznanje, gotovost v negotovosti, upanje proti upanju, nespamet križa, a kljub temu božja močnost in moč.

Iz tega pa sledi, da je vernemu človeku danes tembolj potrebna božja pomoč, ki se mora seveda sam zanjo odpreti in jo sprejeti: po molitvi, daritvi in zakramentih. Kljub naglici današnjega življenja moramo znati najti čas za molitev, naj bo že njena oblika takšna ali drugačna. Ob doživljanju stika z Bogom si bomo krepili svojo vero.

Enako si bomo vero utrjevali z

življenjem iz vere. Kratko bi lahko rekli, da je to življenje iz dobrote in ljubezni. Brez takšnega življenja je vera brez korenin. Apostol Janez pravi jasno: „Vsakdo, ki ljubi, je iz Boga rojen in Boga pozna“ (1 Jan 4, 7-8). Življenje iz ljubezni je prepričljivo in vera postane na tak način resnično misijonska. Papež Pavel VI. pravi: „Današnji človek rajši posluša pričevalce kakor pa učitelje, če pa posluša učitelje, jih zato, ker so pričevalci.“

Končno si vero lahko utrdimo s poglobljanjem verskega spoznanja ob branju svetega pisma, verskih knjig in časopisov, ob razmišljanju o verskih dogodkih. Naj nam ne bo nikdar škoda časa, ki ga bomo na tak način uporabili, in tudi ne izdatkov, ki bodo za to potrebni. Knjiga je najzvestejša spremljevalka v življenju; luči, ki nam prižiga, so neugasljive. Prej ali slej se bo pokazala njihova svetloba. Za sveto pismo velja to seveda v izredni meri.

Tudi danes ima za uvajanje človeka v versko življenje posebno nalogo družina. Iz dobrih in vernih družin prihajajo otroci, ki bodo tudi sami živeli iz vere. Kar se jim je v zgodnji mladosti vtisnilo v dušo, se bo nekoč tudi razvilo do svoje polnosti. Zato so družine, ki v njih vlada ljubezen, najprimernejše torišče za razvoj človekove vernosti. V takšni družini se človek nehote odpre

Bogu. Ni pa s tem rečeno, da bi bila to edina pot Boga do človeka in obratno.

Podobno kakor za družino velja za versko občestvo, naj gre za župnijo ali druga občestva. V občestvu lahko človek v polni meri doživlja božjo bližino. Občestvo mora čutiti odgovornost za vsakega svojega člana. Občestvo mora tudi nuditi pomoč vsakemu članu, kakor je to bilo v prvih časih krščanstva. Krščanstvo je pač po svojem bistvu vera občestva, saj se pravi biti kristjan živeti iz prepričanja, da je Bog naš Oče, Kristus naš Odrešenik, da smo vsi božji otroci, bratje in sestre med seboj in poklicani, da živimo drug za drugega. Gotovo pa moramo znati meje občestva vedno tudi presegati in biti bratje in sestre tudi tistih, ki ne verujejo ali se nam zdi, da ne verujejo. Končno le ni toliko pomembno, kaj kdo veruje, kakor kako kdo živi. In poti do Boga so zelo različne, bolj kakor bi kdo utegnil misliti.

Ob razmišljanju o naši vernosti, kakršna naj bi bila danes, moramo gotovo reči, da smo vsi potrebni spreobrnjenja. Nismo tisto, kar bi morali biti, in ne storimo, kar bi morali storiti. Predvsem smo premalo pričevalci za Kristusa. Ker kristjani to tudi v preteklosti nismo bili, zato smo odgovorni za tiste, ki so se zaradi tega oddaljili od Boga, Kristusa in Cerkve. Zaradi pomanjkanja čuta za pravičnost in lju-

bezen med kristjani so mnogi bili naravnost prisiljeni k boju za pravičnost in ljubezen med ljudmi tudi v zavračanju krščanstva, kakor so ga živeli slabi kristjani.

Spreobrnjenje je torej naloga, ki si jo hočemo zastaviti v letu proslave 750-letnice mariborske škofije. Drugi vatikanski cerkveni zbor nam je v tem oziru nakazal jasne smernice, ki jih bomo še bolj uresničevali kot doslej. Odpraviti bomo skušali iz svoje notranjosti tisto, kar nasprotuje navdihom božjega Duha in se upira njegovi nenehni prenovi. Prizadevali si bomo za skupno delo z vsemi ljudmi dobre volje in z ljubeznijo premostili razlike, ki se pojavljajo v naših pogledih. „Bodi edinost v potrebnem, v dvoumnem svoboda, ljubezen v vsem“ (CS 92, 2).

Posebej skušajmo v duhu verske poglobitve in spokornosti preživeti letošnji postni čas. V ta namen se potrudimo, da v temeljiti pripravi na zakrament sprave pregledamo svoje življenje in v tem zakramentu tudi očistimo svojo vest. Tako bomo res s Kristusom vstati k novemu življenju.

Naj bo jubilej mejnik v življenju posameznega vernika in celotne mariborske škofije. Naj bo za nas bolj poziv kakor pogled v preteklost. In če bo tako, potem bo to najzanesljivejše poročstvo našega upanja v prihodnost.

Vse to vam, dragi bratje in sestre, iz srca želiva in vas v Kri-

V luči modrosti križa

V postu smo, v času, ki je posevečen spominu na krst, ki smo ga prejeli, v misijonskih krajih pa pripravi na krst, ki ga bodo katehumeni prejeli na velikonočno vigilijo. Ta čas nas nagiba tudi k pokori. Bolj vneto naj poslušamo in premišljujemo božjo besedo, resneje razmišljamo o teži in hudobiji greha, o njegovi socialni razsežnosti. Primerno je, da v tem času obnovimo svojo ljubezen do Boga in do bližnjega, da pomnožimo svoje molitve ter se tudi v delavnikih večkrat udeležimo svete maše. Spokorna dejanja naj bodo povezana z materialnimi prispevki za uboge.

Postni čas spada med „močnejše“ dobe cerkvenega leta, Cerkev ga imenuje „čas milosti“. Že prvo nedeljo nas evangelij popelje v puščavo, kjer se Jezus štirideset dni strogo posti in nato odločno odbije trojno hudičevo skušnjava. V tem imamo koristen pouk in dober zgled, pa tudi odlično pot, da se tesneje vključimo v Jezusovo velikonočno

stusu pozdravljava ter na vse vas in na vso mariborsko škofijo in njeno prihodnost kličeva blagoslov vsemogočnega Boga Očeta in Sina in Svetega Duha, ki naj pride nad vas in vedno ostane.

+ Maksimilijan Držečnik

+ Vekoslav Grmič

skrivnost in v skrivnost našega bivanja na svetu in z resnim prizadevanjem uresničujemo, kar smo spoznali.

Jedro odrešitvenega načrta

Adam je s svojim grehom v raj ugnal sebe in vse potomstvo v nesrečo. Zapravil je zase in za ves človeški rod božje otroštvo ter vse prekonaravne darove, nakopal sebi in naslednikom trpljenje, raznovrstne časne nesreče in smrt. Nebeški Oče se je sveta usmilil in mu poslal svo-

jega edinorojenega Sina za Odrešenika. Odrešenje je človeštvu prišlo po Jezusovi velikonočni skrivnosti, ki vključuje zadostilno trpljenje z mučeniško smrtjo ter zmagoslavno vstajenje s poveličanjem.

V tem načrtu ima posebno odlično mesto križ. V Jezusovem času so pribijali na križ najhujše zločince podjarmljenih narodov. Križanje je veljalo za naj-sramotnejšo smrt. Gospodovim učencem se je upirala že misel, da bi moral njihov Učenik trpeti, kaj šele biti tako ponižan. Apostol Peter se čuti poklicanega, da Gospoda odvrča od misli na tako smrt, za kar dobi pošteno lekcijo (Mt 16, 22-23). Apostol Pavel je pri svojem misijonarjenju izkusil, kako je križani Kristus „judom pohujšanje, poganom nespamet“. Božji načrti, božja pota se tako silno razlikujejo od človeških, narejenih po naravnih nagnjenjih. Težko nam je razumeti, a vendar je res, kar pravi apostol Pavel, da je v križanem Kristusu „božja moč in božja modrost“ (1 Kor 1, 22-24).

Bistvo greha je upor proti Bogu in malikovanje samega sebe, neredna ljubezen do sebe, ki gre potem tako daleč, da zavrača človekovo odvisnost od Boga. Odreka mu dolžno izkazovanje časti in podrejenosti, na kar je človek kot ustvarjeno bitje notranje že obvezan. Kristus je prišel ponovno vzpostaviti prave odnose med Bogom in ljudmi. Vse nje-

govo življenje je bilo eno samo nepretrgano izpolnjevanje božje volje iz čiste, popolne ljubezni do Očeta. Ta ljubezen dosega višek v trpljenju na križu, ko Kristusova človeška narava prenese največje ponižanje, popolno izničenje, a vse velikodušno sprejema po Očetovi volji za rešitev svojih bratov.

Trpljenje prinaša sladke sadove

Kristus je na skrito modrost križa pogosto opozarjal v svojih govorih in prilikah. Posebno nazorno je to resnico nakazal v podobi o pšeničnem zrnu: „Resnično, resnično povem vam: Če pšenično zrno ne pade v zemljo in ne umrje, ostane samo, če pa umrje, obrodi obilo sadu“ (Jan 12, 24). Vsejano seme se pod vplivom vlage in toplote začne prebujati, iz zrna vzbrsti klica, ki raste in porabi za svojo rast vse koristno vsebino zrna. Tako zrno umrje, propade, da more rasti nova rastlina, ki bo ob svojem času rodila, morda tudi trideset in še več zrn. Tako se poživa sveča, da sveti ljudem. Tako se trošita oče in mati, da zrastejo njihovi otroci in se usposobijo za življenje. Smrt enega pomeni življenje drugega.

Nekaj te življenjske modrosti so poznali že stari latinci, ki so imeli izrek: per aspera od astra — po naporih do zvezd. O legendarnem grškem junaku Herakleju so govorili, da se je, postavljen

na razpotje, odločil za tisto pot, ki je bila trnova in naporna, a mu je na kraju obetala slavno, veliko ime.

Cerkev, v kateri Kristus najprej živi na zemlji in nadaljuje svoje odrešilno delo na zemlji, je vedno, v vseh časih, učila in še uči svoje vernike o modrosti križa. Apostolu Pavlu je Kristus napovedal, da bo moral za njegovo ime veliko trpeti (Apd 9, 16) in ta napoved se je izpolnila (2 Kor 11, 21-32). Kot globok mislec in teolog apostol Pavel veruje, da je s Kristusom življenjsko povezan kakor ud s telesom ali mladika s trto ter si upa reči: „Zdaj se veselim v trpljenju za vas in (s svoje strani) na svojem telesu dopolnujem, kar nedostaja bridkostim Kristusovim

za njegovo telo, ki je Cerkev (Kol 1, 24).

Tudi mi smo po krstu vcepljeni na Kristusa kot mladike na trto. Imenujemo se kristjani. Ni dovolj, da samo po imenu pripadamo Kristusu. Potrebno je, da smo z njim življenjsko povezani. Misliti moramo, kakor je mislil Kristus, delati in ravnati po Kristusovem zgledu. Zato je jasno, da moramo ta postni čas vzeti zares, praktično vsak dan živeti modrost križa. Zato naj večja molitve, pogostejša udeležba pri vrelcih milosti, več spokornosti, večja radodarnost do ubogih doma in po svetu.

Gospod, odpri mi oči za tvojo modrost, modrost križa!

+ Janez Jenko

„Slavna“ Cerkev ni bila vedno prava Jezusova Cerkev

5. postni nedelji smo včasih rekli tiha nedelja. Zakrivali smo križe in podobe v cerkvah, da bi imeli v sebi bolj živo podobo trpečega Kristusa. „Gremo gor v Jeruzalem“, je povabil Jezus svoje učence. Te dni prav tako znova vabi nas. Jeruzalem je za Jezusa pomenil vrhunec trpljenja,

ponižanja, zasramovanja, pa tudi vrhunec njegove žrtvujoče se ljubezni do človeka. Vrhunec trpljenja pa se končuje s slavo in vstajenjem. Apostolom ni šlo v glavo, dokler so slišali in nato gledali samo ponižanje in trpljenje. Vsi zavzeti so govorili Gospodu, da „se mu to ne sme zgo-

diti.“ Jezus jih je nekoliko pomilovalno zavračal in jim dopovedoval, da „ne vedo, čigavega duha so.“

Vsako leto hodimo mi kristjani v postnem času za Kristusom v Jeruzalem. Podoživljamo njegove dneve. Mi smo Cerkev. Cerkev pa je Kristus. Njegova usoda je tudi usoda Cerkve in naša usoda. Kristjani pa vse preradi pozabljamo, da je imel Kristus samo eno in še to kratkotrajno taborško uro, samo eno cvetno nedeljo, ko je slava trajala morda samo nekaj minut, saj so jo farizeji skušali takoj utišati. In ne pozabimo, da se je spremenitev na Taboru izvršila v najožjem krogu njegovih najzvestejših učencev, katerim je prepovedal o tem govoriti. In tudi njegovo vstajenje se je izvršilo povsem inkognito, čisto privatno. Medtem pa je bil sprevod s križem od Kajfove palače do gore Kalvarije še kako dolg in javen, vsem očiten. In križ je bil zasajen vrh Jeruzalema, vrh gore Kalvarije, spet vsem viden, da so ga lahko gledali celo „od daleč“. In njegovo umiranje je trajalo kar tri ure.

Cerkev je Kristus. Morda teoretično to resnico kar sprejemamo, praktično pa se nam kar ne da sprijazniti se z njo. Iz zgodovine poznamo tudi drugačno Cerkev, kakor je danes. Poznali smo tudi „slavno“ Cerkev, poznali smo njeno „moč in sijaj“. Najbrž smo včasih tudi mislili, da

je samo takšna Cerkev prava Jezusova Cerkev, in smo se po tistem ali pa tudi javno hudovali na tiste, ki nam niso pustili vzdrževati in uveljaviti takšno zmagoslavno Cerkev. Kristus pa za svojo ljubljeno nevesto nenehno skrbi in jo vrača nazaj k njeni pristni podobi, vedno znova jo potiska nazaj v bližino križa. Vsakokrat, ko jo vidimo v bližini križa, bi nas moralo navdati veselje, kakor je bilo preobilno Pavlovo veselje „v trpljenju za nas“. Zadnji koncil nam je povedal tudi to, da Cerkev „nadaljuje svoje romanje med preganjanji sveta in tolažbami Boga (sv. Avguštin) in oznanjuje Kristusov križ in njegovo smrt, dokler Gospod ne pride (1 Kor 11, 26). Toda Cerkev se krepi v moči vstalega Kristusa“ (C 8).

In to je vsakoletno oznanilo postnega časa in vse naše priprave na praznik vstajenja. Približati se moramo resničnemu Kristusu. Vživeti se je treba vanj. Čim globlje bomo zaživeli ob njem, tem lepše nam bo zažarela podoba prave Cerkve. In v tej Cerkvi bomo našli tudi svojo pravo podobo. Nič se ne bomo čutili manjvredne, nič potisnjene na rob družbe, nič nam ne bodo hodili po glavi časi zmagoslavne Cerkve, ampak si bomo zares zaželeli, da bi bila naša Cerkev čim bolj podobna Kristusu. Takrat bo v resnici močna in lepa in slavna. In tudi mi se bo v njej počutili nadvse srečne, posebno še ob Go-

Škofa
Stanislav Lenič
in
Vekoslav Grmič

spodovi besedi, da učenec ni nad Učiteljem.

Čas trpljenja Gospodovega, ki ga te dni še bolj živo doživljamo, je tudi tisti čas, ki mora v njem vsa človeška beda in stiska najti svoj pravi odgovor, svojo osmislitev. Kolikokrat trpeči človek uporno vpije proti nebu: Kje je Bog, da ne vidi in nič ne stori za mene! Čeprav se nam včasih v naši omejenosti zdi, da Bog molči in ne da nobenega odgovora, je v resnici čisto drugače. Bog nam je že odgovoril in to enkrat za vselej, odgovoril je

z Besedo, svojim Sinom. Ta je sam stopil v naše trpljenje in v našo stisko. Stopil je v sredino našega življenja in trpljenja, nam enak v vsem, razen v grehu. Ni prišel zato, da bi z nami jokal, ampak z nami trpel. Prav do tistega obupnega vzklika: Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil? Ob vsem tem morda trpeči človek še vprašuje: Čemu vse to, ali se je zaradi tega kaj spremenilo v mojem življenju? Da, vse se je spremenilo. Kristus je stopil v našo stisko in in nesel s seboj v smrt in grob

trpljenje, vse to pritegnil k sebi in skozi temno noč popolne zapuščenosti v svetlobo vstajenjskega jutra, v svobodo, v življenje. Da, zares potrebno je bilo, da je Kristus vse to pretrpel in tako šel v svojo slavo. Brez vstajenja bi bil razbičani Kristus in z njim tudi vse naše trpljenje veliki zgodovinski nesmisel. Velika noč, ki

bo prišla za velikim petkom, pa nam daje dokončen in osrečujoč odgovor. Za vsakim petkom — velika noč. Kakor za Kristusa, tako za Kristusovega učenca in za Kristusovo Cerkev, ki bo šele takrat „brez greha in brez madeža“.

+ Stanislav Lenič

750 - letnica mariborske škofije

10. maja bo minilo 750 let, odkar je bila ustanovljena lavantinska, sedaj mariborska škofija. Ob 750 letnici objavljamo kratek zgodovinski oris mariborsko-lavantinske škofije.

1228 (10. maja) je salzburški nadškof Eberhard II. kot apostolski legat izdal ustanovno pismo za lavantinsko škofijo v Sábotski dolini, s sedežem v št. Andražu, kjer je bil od 1212 kapitelj redovnih kanonikov. Za ustanovitev je načelno privolitev dal že papež Honorij III. († 1227). Lavantinske škofo je imenoval salzburški nadškof in jih je imel le za svoje pomočnike. Pri ustanovitvi je imel Salzburg stranski namen, da uveljavi svojo moč nasproti koroškemu in štajerskemu vojvodu. Obseg novi škofiji je pa določil šele z listino, izdano v Brežah l. 1244.

Ta nova škofija je bila dokaj skromna. Vanjo so spadale župnije: št. Andraž s podružnicami, Labot, Remšnik, Sv. Florijan ob Laznici na današnjem srednjem štajerskem, kapeli sv. Petra pri Lindenbergu in sv. Martinu v Sulmski dolini, kapela sv. Andreja v Slatinskem dolu, Dravograd in levo obrežje Drave do Remšnika. Sv. sedežu neposredno podrejeni samostan št. Pavel je bil izven škofove oblasti. Za novega škofa je nadškof izbral župnika iz Hausa v Aniški dolini, Ulrika I.

1284 je bil imenovan za lavantinskega škofa Konrad pl. Vonstorf. Tega je prvič potrdil tudi Rim, čeprav Konrad tedaj ni bil še niti duhovnik. Pozneje je postal salzburški nadškof. Mnogi lavantinski škofje so bili bolj v vojvodovi službi kot v cerkveni. Udejstvovali so

se v politični in diplomatski službi, ker so bili škofijski dohodki premajhni.

- 1518 je dobil lavantinski škof Ditrich naslov kneza, ki so ga imeli vsi njegovi nasledniki. 1457 je cesar Friderik III. v Št. Vidu ob Glini škofu Teobaldu Schweinbecku za stalno potrdil ta naslov. Škof Lenart J. Pewert je bil tudi generalni vikar patriarha Grimanija za dele oglejskega patriarhata pod Avstrijo. Izredne zasluge za obrambo katoliške vere v Avstriji je imel škof Jurij III. Stobej. Pod škofom Vincencem Jožefom pl. Schrattenbachom so se končala dolgotrajna pogajanja zaradi novih meja škofij. Dotlej pretežno nemška škofija je po večini prebivalstva postala slovenska. Priključili so se ji nekdanji oglejski, pozneje goriški del Spodnje Štajerske (celjsko okrožje).
- 1824 je nastopil prvi slovensko zavedni lavantinski škof Zimmermann.
- 1825 je bil obnovljen lavantinski stolni kapitelj, pomnožen 1846, kano nično priznan pa od kardinala nadškofa Schwarzenberga 1847.
- 1856 je dosegel škof Anton Martin Slomšek premestitev škofijskega sedeža iz Št. Andraža v Maribor in novo razmejitev med Krško, lavantinsko in sekovsko škofijo. 1857 je oboje potrdil tudi Rim.
- 1859 se je mogla izvršiti selitev v Maribor. Škof je oddal koroške kraje škofiji v Celovcu, dobil pa je od sekovske škofije kraje mariborskega okrožja, kjer so bivali Slovenci. Škofijska meja na severu se je tedaj v glavnem krila z narodno, na jugu pa je imela za mejo štajersko-kranjsko deželno mejo.
- 1923 so bile upravi lavantinskega škofa podrejene župnije, ki so po šenžermenskem dogovoru pripadle Jugoslaviji (Opače, del cmureške župnije, Kapla in del fare Sv. Duh na Ostrem vrhu); prav ko je bilo njegovi upravi izročenih 13 župnij v Mežiški dolini (ki jih je 1859 Slomšek odstopil Krški škofiji). Lavantinski škof je postal tudi upravitelj dveh somboteljskih dekanij v Prekmurju (Murska Sobota in Dolnja Lendava).
- 1924 je sv. sedež izločil lavantinsko škofijo iz salzburške metropolije in jo neposredno podredil sebi.
- 1964 se je spremenilo ime lavantinske škofije v „mariborsko-lavantinsko“, v njeno ozemlje pa vključile župnije, ki so od 1923 bile pod upravo njenega škofa.
- 1968 se je mariborska škofija pridružila novi slovenski (ljubljski) metropoliji.

Prelat dr. Alojzij Odar

Ob 25-letnici smrti velikega moža

Dan za dnem uživamo razne življenjske ugodnosti in pri tem ne pomislimo, kdo jih je ustvaril in s kakšnim trudom so bile ustvarjene. Le redko se spomnimo mož in žena, ki so s svojim ustvarjalnim in iznajdljivim duhom postavili temelje za naše urejeno in primerno duhovno in stvarno življenje. V pozabljenje gredo veliki ljudje, katerim bi morali vsak dan izkazovati globoko hvaležnost.

Eden izmed takih mož, mnogim Slovencem skoraj neznan, pa silno zaslužen oblikovalec slovenskega verskega in kulturnega življenja, je prelat dr. Alojzij Odar, ki je umrl pred petindvajsetimi leti (20. maja 1958) v Buenos Airesu.

Temu velikemu možu želimo danes posvetiti nekaj vrstic v spomin in mlademu slovenskemu rodu v zgled in spodbudo.

Profesor in znanstvenik

Dr. Odar se je rodil 19. januarja 1902 v Jereki nad Bohinjskim jezerom. Gimnazijo je dovršil v Škofovih zavodih v št. Vidu nad Ljubljano. Bogoslovne študije je zaključil z doktoratom leta 1928. Nekaj časa je študiral tudi v Rimu, ter je postal profesor cerkvenega prava na teološki fakulteti ljubljanske univerze.

Ni bil samo odličen profesor, ampak tudi izvrsten vzgojitelj slovenskega duhovniškega naraščaja. Proforsko službo je opravljal na ljubljanski univerzi od leta 1931 do odhoda iz domovine leta 1945.

Posebej je treba omeniti Odarjevo znanstveno delovanje, ki je bilo silno bogato. Napisal je vrsto znanstvenih razprav, ki so izšle povečini v Bogoslovnem vestniku. To so obširne razprave, nekatere kar cele knjige. Več razprav, odgovorov in poročil je izšlo tudi v Času, glasilu Leonove družbe v Ljubljani, v Reviji Katoliške akcije in v raznih drugih revijah in listih. Napisal je 12 samostojnih knjig, od katerih naj omenim: Sodbe rimske rote v zakonskih pravnih, Okrožnica Leona XIII. Inmortale Dei, Temelji organizacij, Katoličani in različne vere, Teološka fakulteta, Cerkevne določbe o tisku, Zakonik cerkvenega prava itd. Napisal je tudi več knjig o Katoliški akciji.

Organizator Katoliške akcije

Katoliška akcija je na Slovenskem obstajala sicer že od pred Odarjevim nastopom, toda pravo in dokončno vsebino in obliko ji je dal šele dr. Odar. Izdal je nova, moderna pravila KA. No

va KA se je v glavnem naslonila na izbrane mlade ljudi in jih vzgajala versko, načelno in organizacijsko, da so se — prežeti z nadnaravnim duhom in zadosno izobraženi in trdni — mo-

gli lotiti mnogovrstnega versko-obnovitvenega dela med Slovenci.

Za vse to je bilo treba, posebno še v začetku, premagati dosti težav in opraviti veliko dela. Dr. Odar je bistveno sodeloval pri vseh pripravljanih delih pri organiziranju KA, zlasti pri sestavi Katekizmov KA, ki so bili temelj delovanja KA. Tudi v begunstvu je slovenska KA, posebej še njene organizacije v Argentini, imela v dr. Odarju svojega glavnega asistenta in ideologa.

Dr. Odar in katoliški tisk

Dr. Odar je bil človek neizčrpane energije. Poleg dela, ki ga je dan za dnem opravljal kot profesor na teološki fakulteti in kot član raznih cerkvenih ustanov, poleg neprestanega pisanja znanstvenih razprav, poleg dela za slovensko KA, je prevzel še mesto v odboru Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani, kjer je po odstopu dr. Pečjaka postal predsednik te velike ustanove. Na tem mestu je opravil resnično zgodovinsko delo. Sredi zmedenih časov je pravilno usmerjal slovenski katoliški tisk in z njegovo pomočjo v pravem duhu vzgajal in usmerjal slovensko ljudstvo. Skrbel je za to, da smo imeli Slovenci dovolj lepega branja. Za časa njegovega predsedovanja so npr. izhajale knjige „Slovenčeve knjižice“ in „Poljudno znanstvene knjižice“, ki so

ljudem še danes v najlepšem spominu. Dalje je poskrbel, da so bili izdani Izbrani spisi A. Ušeničnika, največjega slovenskega katoliškega filozofa, dalje „Zbirka cerkvenih očetov“ itd. Katoliški tisk je bil vse do maja 1945 po veliki zaslugi dr. Odarja in njegovih sodelavcev pravi svetilnik na razburkanem duhovnem in političnem morju tistih časov.

Dr. Odar — begunec

Dr. Odar je takoj od početka spoznal resnično bistvo in namene Osvobodilne fronte in partizanskega gibanja, kar se je prav tako od početka zrcalilo v pisanju vsega tiska, ki ga je izdajalo Katoliško tiskovno društvo. Poleg škofa dr. Gregorija Rožmana ima dr. Odar skupaj s svojimi sodelavci pri katoliškem časopisju odločilno zaslugo, da je slovensko ljudstvo pravočasno spoznalo pravi obraz in resnične namene Osvobodilne fronte in partizanstva in se je temu uprlo tako krepko kot noben drug narod v Evropi.

Ko je komunizem s pomočjo idejno in politično kratkovidnih zahodnih velesil zmagal v Sloveniji, se je tudi dr. Odar podal na begunsko pot, ki ga je pripeljala preko Celovca v Monigo. Tam je takoj zbral slovenske bogoslovce in našel zanje prostor v benediktinski opatiji Praglia pri Padova, pozneje pa v Briksnu. Tako je ljubljansko semenišče s teo-

loško fakulteto dobilo dom v tujini, kjer je mnogo bogoslovcev doseglo svoj cilj.

Dr. Odar v Argentini

Razmere v Italiji so se tako spremenile, da je bilo treba poiskati novo streho za slovenske bogoslovce. To streho je ponudil škof iz San Luisa v Argentini. Proti koncu leta 1947 se je podal v Argentino dr. Odar, da pripravi vse potrebno za selitev, v začetku leta 1948 pa so prišli za njim bogoslovci. Pozneje je slovensko bogoslovje dobilo svojo lastno streho v Adroguéju. Dr. Odar je temu zavodu, ki je pozneje dobilo ime „Rožmanov zavod“, posvečal vso svojo skrb do svoje prerane smrti.

Poleg naporenega dela za bogoslovje je dr. Odar — zlasti potem, ko se je preselil v župnišče pri sv. Juliji v Buenos Airesu — opravljal številna dela v slovenski skupnosti. Najbolj vidno delo so bili njegovi številni članki. Samo v Duhovnem življenju je izšlo 75 njegovih prispevkov, ki so vedno obravnavali aktualna vprašanja slovenskih emigrantov. Pa tudi v ostalih slovenskih revijah je objavil mnogo člankov. Poleg tega je predaval in govoril na mnogih sestankih, vodil duhovne vaje, spovedoval, pridigal. Zamislil, pripravil in izpeljal je slovenski katoliški snov v izseljenstvu (leta 1952), na katerem se je ustanovil med dru-

gim Kulturni svet, katerega predsednik je postal on sam.

Nekaj dni pred svojo smrtjo je v domu duhovnih vaj v San Miguelu vodil duhovne vaje za slovenske izobražence. Udeleženci tistih duhovnih vaj (tudi pisec teh vrstic je bil med njimi) še danes spominjajo njegovih izredno globokih govorov, ki so bili kakor labodja pesem moža, ki je hotel pred svojim odhodom v

večnost podati slovenskim izobražencem program za njihovo delo med slovenskimi emigranti. Tri dni po zaključku teh duhovnih vaj je dr. Odar nenadoma v Gospodu zaspal. Ne smejo pa med nami zaspati smernice in navodila, ki nam jih je s toliko požrtvovalnostjo delil in za katerih uresničenje je do zadnjega diha vztrajno delal.

Rudolf Smersu

Hrepenenje

Vetrič tihi čez gore hiti.
Oj, pozdravi drage moje mi!
Čez gore misel gre,
z njo gre žalostno srce.
Vetrič, vetrič, vzemi mene ti s seboj,
vetrič, vetrič, tja, kjer dom je moj!

Tam sta mama, ata moj doma,
tam so dragi mojega srca,
sestra, brat, sonček zlat,
v njem je čar zelenih trat.
Vetrič, vetrič, vzemi mene ti s seboj,
vetrič, vetrič, tja, kjer dom je moj!

Jezik je močna vez, ki nas Slovence druži v veliko, nedeljivo celoto, in sicer ne le tiste, ki prebivamo na naši slovenski zemlji, ampak tudi vse tiste, ki prebivajo v tujini. Zato vsak zaveden Slovenec tako spoštuje in ljubi svoj jezik in ga je, ako je v nevarnosti, pripravljen tudi braniti. Tako dela vsak narod, ki se zaveda, da pomeni izguba materinskega jezika — narodno smrt.

Prav tega so se zavedali slovenski narodni buditelji, ko so poudarjali, da je jezik najdražja dota, ki smo jo dobili od svojih prednikov, veliko bogastvo malega naroda in najlepša dediščina, ki jo moramo skrbno varovati. Zato so tudi vse svoje moči posvetili skrbi za njegovo obrambo, rast in napredek. Tega so se prav dobro zavedali tudi tujci, naši gospodarji in sovražniki, ki so nam stregli po življenju in nas hoteli uničiti. Zato je bil njihov boj zoper naš narod zmerom tudi boj zoper naš jezik.“ (France Vodnik)

Verujem v pravico in svobodo

Leto 1945 je bila velika prelomnica za tisoče in tisoče slovenskih življenj. V zadnjih velikih plamenih so gorele ruševine evropskega sveta in v vseh nas je bilo upanje, da bomo smeli kot prosti in svobodni ljudje stopiti v pepel pogorišča, pospraviti ruševine in z novo vero graditi novi svet. Upali smo, da bomo v ta novi svet postavili vse, kar smo ljubili, vse, kar smo spoštovali, vse tisto, kar je slovenski narod skozi desetletja hranilo in krepilo. Lepo je bilo že misliti, da bodo izginile žične pregraje, ki so rezale polja, da bodo zasuti jarki, da bodo spet proste in varne gmajne. Delo bo sladko kakor še nikoli prej.

Ni nam bilo dano. Ruševine na Turjaku, ruševine v Grčaricah, grobovi, ki smo jih želeli najti in prekopati — vse je obstalo, vse je otrpnilo ob strašnem spoznanju, da ima krivica v rokah pismo s pečati in da smo bili prevarani tudi za zadnje upanje.

Kakor kri iz strašne rane, tako smo brizgnili v curkih čez meje svoje domovine. Pustili smo za seboj tisoče grobov, znanih in neznanih, v katerih so prsteneli tisti, ki so nekoč

imeli iste sanje kakor mi: živeti svobodno na svobodnih tleh, ne po ukazih komunističnih gesel, ampak po božji volji, ki nas je postavila prav v ta čas in na slovensko zemljo.

— — —

Stiske beguncev na vetrinjskem polju, kdo jih more pozabiti? Noči na dolgem polju, noči, ki so pojile sanje, ker niso mogli verjeti, da je vse to res. Molitve v vetrinjski cerkvi, ki so kričale v nebo, in se je zdelo, da se je tudi nebo zaprlo.. Slovenski človek je pod tujim nebom kričal po razumevanju in usmiljenju, kazal na rdečo zvezdo, na srp in kladivo, ki so obviseli na slovenskem nebu — svet pa je šel svojo pot, še z rameni ni zmignil.

Zubnilo je upanje: domobranski bataljoni pojdejo v Italijo in se tam prenove.

Odšli so bataljoni in bili za smrt zaznamovani tisto minuto, ko so stopili na kamione. Dvanajst tisoč zaznamovanih! Kri pobitih civilistov, vaških stražarjev, domobrancev, četnikov in posameznih protirevolucionarjev je legla kot strašna teža na našo vest.

Ob misli na te umore obtožujemo slovenske komunistične motogotce za vse navadne in justične umore in odločno odklanjamo, da bi kdorkoli iz slovenske emigrantske skupnosti vezal kakršnekoli uradne vezi s tistimi predstavniki v domovini, ki so teh umorov krivi. Dokler se mrtvim ne vrne čast, ki jim kot protirevolucionarjem po vsej pravici pripada, bi vsak stik pomenil prodajanje sprhnele krvi, tiste krvi, ki je leta 1945, že po ustavitvi sovražnosti, tekla v potokih.

Veliko let smo že begunci, veliko let že pestujemo svojo narodno tragedijo. Res je, da smo danes državljani svobodnih in demokratskih držav, toda v bistvu smo in bomo ostali begunci do zadnje ure.

Naša preteklost in naša bodočnost mora sloneti na duhu. V tem je naša sila. Duh pa zahteva predvsem eno: da smo pričevalci resnice. To je naše poslanstvo! Ne samo kulturnih in javnih delavcev, to je poklic vsakega v našem narodnem občestvu. Če tega poslanstva ne živimo, ne živimo celega življenja!

a je grem raven pod zemljo na tujem z zavestjo, da sem izpričeval resnico, kakor da bi mi usta zasuli z domačo zemljo, pa bi še pred smrtjo smel imeti resnico samo v srcu in ne tudi na ustih.

Oznanjajmo resnico! Enaka je, kakor je bila leta 1945. Toda na eno ne pozabimo: ne oznanjajmo jo v vpitjem, s sumničanjem

drug drugega, ne z zahrbtnostjo, ne z domišljavostjo, ne s katedre sodnikov — oznanjajmo jo s svojim življenjem, oznanjajmo kot božji otroci in kot bratje in sestre po krvi in duhu!

Tu je jedro našega emigrantskega občestva. Gorje enemu: če pade, pa ni drugega, da bi ga vzdignil!

Kaj smo storili vsa ta leta? Ali smo živeli in delali kot udje slovenskega občestva, z zavestjo, da duhu dolgujemo svoj delež in občestvu svojo rezino dela?

Vsa slovenska narodna tragedija bo postala ugasel ognjenik, če bomo hodili vsak svoja pota... Pišejo se zgodovinske knjige. Pi-

Na pot

Ves žalosten je stopil Kurent v dolino; šel je in šel pa se je pridružil romarjem, ki niso prepevali pobožnih pesmi in tudi ne molili.

Došel jih je na prašni cesti, že blizu kraj mesta. Težke cule so nosili, život je klónil v pas. Obrazi so bili opaljeni od sonca, nobeno oko bi ne razločilo, če so mladi ali stari, zakaj temni in grenki so bili vsi do zadnjega. Debel prah je bil na suknjah, na licih, na očeh.

Kurent sam se je prestrašil: „Kaj sem došel procesijo, ki se je napotila naravnost na Golgoto?“ Stopil je do starca, ki je težko sôpel.

„Kam?“ je vprašal Kurent. Vprašal je, pa je sam že vedel odgovor v svojem srcu. „Le na

šemo jih mi in pišejo jih naši nasprotniki in sovražniki. Za nas, ki nosimo dediščino mrtvih, je najbolj važno, kakšno knjigo piše naše življenje.

S pogumnim veseljem, z mrtvimi v naši sredi, recimo vsak v svojem srcu: Verujem v pravico in svobodo; verujem v večnost, ki sodi časom; verujem v duha, ki nikoli ne umrje!

pot, le na pot, kamorkoli! Kadar odpre jetnik železna vrata — ali vpraša, kam cesta drži? Le iz ječe, le iz trpljenja — pa kamorkoli!“

Kurent je pogledal vso procesijo od začetka do konca; videl je starce in otroke, fante in dekleta; in na vseh obrazih je bilo napisano: Le od tod, le iz ječe, pa kamorkoli!“ — „V Ameriko!“ je rekel starec. — „Na Nemško!“ je rekel fant. — „Kamorkoli!“ je reklo dekle.

Težko je stopal korak, život je klonil, potna in prašna so bila lica. Pa je starec govoril, kakor da bi prepeval žalostno pesem: „Šestdeset let življenja, šestdeset let trpljenja, vedro je polno! Gnojil sem to zemljó s krvjo iz svojih ust, s solzami iz svojih oči, s potom od svojega čela, pa mi ni rodila kruha. Morda je dežela na svetu, ki je bolj blagoslovljena; ali če je ni — smrt je tolažnica doma in drugod!“

Rekel je fant: „Zbogom, ti črna domovina, ti lačna in žejna mati, ki stojiš na pragu, gledaš za svojimi sinovi in si ne upaš, da bi jih klicala! Nate bom mislil, dokler bo še v srcu kaplja krvi. Če umrješ, bom za mašo dal

in te bom hranil v zvestem spominu; če pa se kdaj povrnem, ti prinesem kruha in vina, mašne bukve in pisano ruto. Vse sem ti dal in vse bi ti dal, le svoje mladosti ti dati ne smem!“

Dekle je reklo: „Ne glej me tako žalostno, ti lepa domovina, nikar se ne jokaj ob slovesu! Dala sem ti srce in vse najmilejše misli, zakaj bi terjala, o domovina, še moja rdeča lica in moja mlada leta? Kakor zadnja postelja si, domovina, in kakor pokopališče: v daljne kraje se napoti romar, da užije življenje; povrne se k tebi, kadar je bolan, večnega počitka željan!“

Kurent je poslušal te pesmi in grenko se mu je storilo pri srcu. Nikoli še ni videl domovine tako puste in žalostne; kamor se je oko ozrlo, samo sivo, od neprijaznega sonca opaljeno kámenje; gomila ob gomili, brez konca. Žgalo je sonce z neba, Kurenta pa je zebló od groze.

Cesta se je nagnila, spustila se je po bregu. Globoko doli, tam daleč v sončni megli se je zalesketalo mesto. In za mestom — pripogni se, koleno; obstrmi, oko; beseda, blagruj Gospoda! Za mestom neskončno morje, veselje neskončno, neskončna svoboda! Kakor okamenela procesija, vse oči so zamaknjene hlepele v daljavo, zakoprnela so srca v odrešenje. Takrat, v najvišjem hrepenenju, so romarji občutili in spoznali vso svojo bridkost.

„Od tod — pa če v smrt ali v paradíž!“

In Kurent sam je vzkliknil z njimi: „Na pot! Še črna smrt bi bila temu srcu paradíž!“ Šel je pred njimi kakor apostol pred učenci. In njegove gosli so pele.

„Na pot! Nič ne sprašuj, ali na desno ali na levo, ali na sever ali na jug! Ne vprašuj, romar, za ljubezen, ne za vdanost, ne za zvestobo; le eno imaš, kar je tvoje; to ohrani: življenje! Vse si izgubil, vse si zapravil, gol si in lačen; reši to zadnje bogastvo, ne múdi se, beži!“

Lahké in urne so bile romarske nogé, veselo upanje jih je priganjalo. Oči so bile svetlejše, zvedrila so se lica.

„V Ameriko!“ — „V odrešenje!“ — „Kamor koli!“

Pesem, mladost, upanje — kakor svetel plamen je planilo do neba. Več ni bilo nagubanih lic, ne objokanih oči, ne trepetajočih nog. Napotili so se bili črni pogrebci; ko so prišli do cilja, so bili beli svatje. Sonce pred njimi in neskončna svoboda, za njimi ječa in noč.

„Na barko! Na pot!“

Kurent je gledal za njimi, za veselimi romarji, ki so jadrali v deveto deželo. Še je slišal njih vriskanje, še je videl sončna jadra. Ali prišel je po nebu siv oblak in zasenčil barko. In takrat je Kurent videl: oči romarjev, življenja željnih, so bile vse solzne, strmele so na puste laze, na

goli kamen. In slišal je Kurent njih pesem: „Še zadnjikrat se nam nasmej, o domovina, uboga nadvse ljubljena! Nasmej se nam mrtvim! Kaj je brez tebe veselje, mladost in življenje?“

Temnejši je bil oblak, vsa črna je bila barka. Oči so ugasnile, pesem je utihnila; v sivo me-

glo je utonila barka — tako utone upanje v bridkosti.

Kurent je pokleknil, z vsem životom se je zgrudil, udaril je s čelom ob sivi kamen.

„Zemlja, zemljica, mati! Če ni maš kruha, daj mi kamen; še ob kamnu bom prepeval!“

(Iz „Kurenta“)

JAZ, BRATJE, PA VEM ZA DOMOVINO IN MI VSI JO SLUTIMO. KAR SO NAM SILOMA VZELI, ZA KAR SO NAS OGOLJUFALI IN OPEHARILI, BOMO DOBILI POVRNjeno IN POPLAČANO S STOTERIMI OBRESTMI! NAŠA DOMOVINA JE BOJ IN PRIHODNOST; TA DOMOVINA JE VREDNA NAJŽLAHTNEJŠE KRVİ IN NAJBOGATEJŠEGA ŽIVLJENJA. IZ MUKE TRPLJENJA IN SUŽENJSTVA NEŠTE-TIH MILIJONOV BO VZRASLA NAŠA DOMOVINA: VSA TA LEPA ZEMLJA Z VSEM SVOJIM NEIZMERNIM BOGASTVOM. TEDAJ BODO LE ŠE GRENAK IN GRD SPOMIN TE GOSPOSKE DOMOVINE, NA SUŽENJSTVU ZIDANE, S KRVJO IN SOLZAMI GNOJENE, SRAMOTA ČLOVEŠTVU, ZASMEH PRAVICI...

Ivan Cankar

Majnik 1945

V Cerkljah pojo zvonovi!
Kam greste, mladci? V smrt?
Ropočejo vozovi,
pojo, pojo zvonovi:
Sovrag je strtl!

Nebo je sama sreča;
polje zeleni prt.
Na cestah strah in gneča,
še pojejo zvonovi:
Kam greste, bratje?
V smrt?

Ljubelj. Predor požira
živino in ljudi.
V svobodo pot odpira,
iz sten pa kaplja kri.

Oj, bratje, bratje moji,
pomlad je, v srcih maj.
Prevara, groza v zraku
in grob odprt, zakaj?

Marijan Jakopič

Dolžnosti krščanskega podjetnika

(Za praznik dela 1978)

Če preberemo samo naslov in se malo zamislimo, se takoj postavi vprašanje, ali je sploh mogoče najti v sodobni družbi krščanskega podjetnika? Podjetnikov kristjanov je precej, če so pa krščanski pri vodstvu in upravljanju svojega podjetja, je pa večkrat težko odgovoriti. Postavljeni smo pred vprašanje, ki je zelo tesno povezano z vsakdanjo resničnostjo, zakaj krščanski socialni nauk še ni globlje prodrl v človekovo podjetniško in pridobitveno dejavnost.

Podjetje

Vprašanje se pojavi že ob pojmovanju podjetja. Pravilno pojmovano je osnovna celica gospodarskega življenja, katere neposredni cilj je proizvajati dobrine in nuditi služnosti za potrebe in koristi človeka in družbe. Čisto naravno je, da mora imeti in si zagotoviti stalne tvarne pogoje normalnega obratovanja in poslovanja, a vedno iskati dobro skupnosti. To mu mora biti najvišji zakon. Podjetje je potrebno in koristno za posameznika in skupnost le takrat, če išče skupno dobro.

Zmotna je predstava in mišljenje, da podjetje sestavlja in

predstavljajo poslopja in stroji. To je ogrodje ali tovarna, tvarni element podjetja. Njegovo bistvo je človeški element, človek, človeška bitja, ki so svobodna in odgovorna, ustvarjena po božji podobi, z istim življenjskim ciljem. Ob koncu jih čaka isti življenjski pristan. Ta človeška bitja so enakopravna, ne glede na to, ali je eden ali skupina lastnik podjetja, drugi zopet vodilno osebje ali pa tehniki in delavci.

Nobeno podjetje, majhno ali veliko, ne sme biti namen samemu sebi, zaradi zaslužka in dobička. Pred družbo si postavi cilj proizvajati dobrine in nuditi služnosti, toda to zopet ne zaradi njih samih, ampak da se zadovoljijo tvarne in duhovne potrebe človeka, mu pomagajo, da bo vsak dan boljši, so mu v oporo na strmi poti h končnemu cilju.

Če je podjetje postavljeno v resnično službo človeka, ne more obstajati nasprotje med lastniki, vodstvom in delojemalci. Vedno je harmonična skupnost oseb, ki se trudijo za iste cilje, se med seboj spoštujejo, pogovarjajo in pogovorijo, iščejo sporazumnih rešitev vsem težavam, ki jih prinašata gospodarsko in družbeno življenje.

Podjetnik

Podjetnik je lastnik podjetja. More biti individualna oseba ali skupnost več oseb, ki so prispevali denar, kapital, da se je podjetje ustanovilo in lahko obratuje. Vodijo ga lahko sami ali pa to funkcijo prenesejo na vodilno osebo, posebej še v primeru delniške družbe, to je direktorje in ravnatelje. Ti so odgovorni pred lastniki, pred zaposlenimi delojemalci in družbo pa predstavljajo podjetnika. Njihovo ravnanje je tako ravnanje podjetnika, po njih ga sodijo, ali je pravičen ali krivičen, sposoben ali nesposoben, dober ali slab.

Naloga in funkcija podjetnika ni lahka in to še posebej ne, če se čuti kristjana in zaveda svojih dolžnosti. Zato mora imeti poleg dobrih izkušenj ali dobre poklicne in strokovne priprave močan čut moralne odgovornosti, spremljan z globokim socialnim čutom, kar za resničnega kristjana pomeni, da ne vodi in ureja odnosov v podjetju izključno po načelih pravičnosti, ampak poveže z močno dozo krščanske ljubezni. Brez te ni krščanskega podjetnika.

Funkcija podjetnika

Postati podjetnik, posebej še resničen podjetnik, in uspeti — ni lahko. Empirična raziskovanja dokazujejo, posebej še v Združenih državah, da od stotih, ki so začeli podjetniško dejavnost, se

jih končno ustali in jim uspé približno eni četrtini. In še ta uspeh ni nekaj stalnega. Na Japonskem zapade konkurzu letno približno 18.000 podjetij, ki so nekdanje dobro uspevala.

Zakaj težave in neuspehi? Nimajo vsi ljudje enakih talentov za podjetniško aktivnost, jih ne dobijo. Vzemimo za primer evangeljsko zgodbo o talentih. Gospodar, ki se je odpravljajal na potovanje, je poklical svoje služabnike ter jim izročil svoje premoženje: enemu je dal pet talentov, drugemu dva, tretjemu pa enega, vsakemu po njegovi zmožnosti (Matej 25, 14-30). Prva dva sta znala dobro uporabiti prejete talente, dandanes bi rekli kapital, ga pomnožiti, tretji pa je bil nesposoben ali neroden ali pa lenuh in ga je zakopal. Zgodba nam hoče povedati, da ne dobijo vsi ljudje talentov za zbiranje kapitala in podjetniško aktivnost. Ti talenti so v človeški družbi bolj poredko razdeljeni, bolj skopo. Zato pa tisti, ki jih prejme, s tem prevzame veliko odgovornost. Gospod bo terjal poseben odgovor zanje. Podjetnik je tako samo upravnik prejetih talentov in jih mora uporabljati v korist sebi in predvsem bližnjemu.

Veliko napako bi naredil podjetnik, če bi prejete talente uporabljal izključno za njihovo pomnožitev, da bi se nekako postavil pred Gospodom. To ni dovolj. Pomagajmo si z drugo evangelj-

sko zgodbo, o usmiljenem Samarijanu. Razlagalci sv. pisma pravijo, da je bil Samarijan trgovski podjetnik na poti v Jeriho in da je našel na pol mrtvega človeka, ki so ga napadli razbojniki. Duhovnik in levit sta šla mimo, ne da bi se zmenila zanj, Samarijanu pa se je v srce zasmilil ter mu je pomagal do bližnjega gostišča in še za naprej poskrbel zanj (Luka 10, 29-37). Ta zgodba nam pokaže na socialno funkcijo podjetnika, hoče reči, da mora imeti globok socialni čut. To ne velja samo za njegovo karitativno dejavnost v odnosih izven podjetja, ampak da vidi potrebe in vedo tudi v lastnem podjetju zaposlenih delojemalcev. Te važne funkcije in odgovornosti ne sme noben podjetnik, predvsem še krščanski, nikoli zanemarjati.

Podjetniška aktivnost je vedno povezana z veliko odgovornostjo. V življenju se je le redki zavedajo. Nočejo spoznati in priznati, da se bogastva in sadovi zemlje morajo uporabljati za namene, za katere so bili ustvarjeni. Nobeno lastništvo le-teh ni absolutno, je začasno.

Odgovornost podjetnika

Vsako lastništvo dobrin in premoženja je vezano na začasnost človekovega zemskega potovanja. Pride dan, ko bo treba dajati odgovor o njegovi uporabi, o prejetih talentih. Kljub temu začasnemu značaju uporabljanja zem-

skih dobrin podjetnik opravlja v družbi važno nalogo. Dobrine, ki so na razpolago človeštvu, niso vsem dostopne, niti jih vsi ne poznajo. Nekatero so skrite globoko v zemlji, druge zopet v globinah morja. Človek te dobrine išče in odkriva, ker je tako v božjem načrtu. Pri tem mu pomagata znanost in tehnika, hčerki človeku darovane božje modrosti. Tega posebnega dela in prizadevanja ne zmorejo vsi, niti nimajo za to potrebnih sredstev.

V teh prizadevanjih je tudi ena izmed veličin podjetnikovega poslanstva in odgovornosti. Ta se ne razteza samo na lastno podjetje, ampak na področje lastnega naroda in preko tega na vse človeštvo. To še posebej v naših dneh, ko je človeštvo vedno bolj soodvisno in tudi soodgovorno za svojo usodo. Iz tej dejstev izhaja tudi njegova moralna, gospodarska in pravna odgovornost. Na prvem mestu je moralna odgovornost, potem prideta ostali dve. Kljub temu pa je pri mnogih pozabljena in neupoštevana, tudi prezirana ali celo ignorirana. Ta mu nalaga, da pravično plačuje svoje delojemalce, to je, da zmorejo z zaslužkom dostojno živeti. V podjetju skrbi, da vladajo odnosi bratske skupnosti in medsebojnega spoštovanja. Mora se vedno in povsod pokazati velikega in močnega, tudi takrat, ko drugi omahujejo. Kot prvi in odgovorni služi vsem in vsakemu, ker je v vesti vezan, da vodi

podjetje v skladu z božjimi postavami. Kot podjetnik ni odgovoren samo sočloveku in družbeni oblasti, ampak predvsem in najprej Stvarniku.

Tako pojmovanje odgovornosti se zelo razlikuje od pojmovanja, ki ga srečujemo v vsakdanjem življenju. Navadno ima podjetnik pred očmi in za cilj svojih prizadevanj le lastne koristi. Spoštuje le zakone družbene oblasti, v kolikor jih ne more obiti ali ignorirati. To je v velikih primerih edini kriterij, po katerem se odloča za ustanovitev podjetja in pri njegovem vodstvu. Ne vidi potreb svojih delojemalcev-sodelavcev, še manj pa potreb potrošnikov. Iz teh hoče izvleči za svoje proizvode čimveč denarja, ne glede na lastne stroške in realno uporabno vrednost. Popolnoma zanika socialni značaj podjetja in svoje aktivnosti. Kljub temu, da se čuti močnega, se ne izogne odgovornosti in odgovoru, zakaj je žel in zbiral tam, kjer ni sejal, kjer ni zalival in obdeloval.

Pravilno pojmovanje odgovornosti ni ovira na poti do zaslužnega in potrebnega dobička, do katerega ima pravico zaradi naložbe kapitala, lastnega dela ter prizadevanj in ne nazadnje zaradi morebitne razširitve podjetja in obnove naprav. Izbrati pa mora vedno pravo pot, to je pot poštenosti, pravičnosti in spoštovanja sočloveka. Morda je taka pot malo daljša, a je vedno bolj varna, končni rezultati večji in —

kar je najbolj važno — moralno neoporečni in s tem trajne vrednosti.

Dobiček, doseženi rezultat podjetja, se ne sme ocenjevati samo po njegovi višini, temveč tudi, kako je bil dosežen. Treba je odkloniti mišljenje, da lastno nakopičeno bogastvo in premoženje, ne glede na to, kako je bilo doseženo, ima tudi blagodejne socialne posledice za druge. Večkrat se misli, da se je s takim kopičenjem pomnožilo bogastvo družbe ter se nudi direktno ali indirektno potrebnim večje možnosti zaposlitve in zaslužka. Vsled tega se mu ne bi smelo oporekati.

Realne možnosti

Če malo globlje pogledamo v življenje sodobne družbe, se samo po sebi postavi vprašanje, ali je sploh mogoče, da podjetnik v obstoječi gospodarski ureditvi in trgovskih odnosih upošteva krščanski socialni nauk in moralna načela? Ali ne velja tukaj reklo, da, če stalno živiš med brezvestneži in oderuhi, ne preostane drugega, ko da se jim priličiš, ker te drugače ne trpijo in te uničijo? Hoče se reči, da če se podjetnik ne pridruži ravnanju in težnji večine, njegovo podjetje ne more obstajati. Na videz je tako stališče pravilno, toda videz moti, zato se mora premisliti in pogledati globlje, kar vodi do zaključka, da se mora tako stališče

odkloniti. Če v družbi vsi grešijo, ali mora grešiti tudi človek, ki pravi, da je in da hoče biti kristjan? Gotovo ne, taki miselnosti se mora upreti. To mora storiti tudi podjetnik kristjan. Njegovo poslanstvo in naloga je, da ponese v gospodarsko življenje in trgovske odnose načela evangelija.

Ta naloga je težka, podjetnik je sam ne zmore. Da jo bo pa zmožel, mora del odgovornosti vodstva podjetja prenesti na zaposlene delojemalce, uvesti načelo skupne odgovornosti vseh zaposlenih, kot je to priporočal papež Pij XII. To je prvi korak, da se v podjetju doseže socialni mir, boljša organizacija in racionalizacija dela in s tem pričakovani dohodki.

Ta prvi korak pa je že praktičen pristop k reševanju socialnega vprašanja, ki smo ga dolžni reševati vsi, vsak na svojem področju. V katoliški Cerkvi ta naloga pripada predvsem laikom. Duhovniki in redovniki zaradi preobilice drugega dušnopastirskega dela in ker ne živijo direktno med temi vprašanji družbenega življenja, tega ne zmorejo. S papežem in škofi na čelu pa vršijo učiteljsko službo tudi na tem področju.

Med krščanskimi laiki ima v tem pogledu posebno nalogo krščanski podjetnik. Predvsem on je poklican k reševanju socialnih težav. Ima največ priložnosti in tudi dejanskih možnosti. Vsak

dan jih lahko vidi, če hoče, vedno se srečuje z njimi, če jih ne prezira.

Rešitev socialnega vprašanja ni odvisna najprej ali samo od družbene ali državne zakonodaje in ostalih splošnih predpisov, ampak od volje in hotenja nosilcev gospodarskega življenja. Nosilci tega življenja so njegove osnovne, temeljne edinice, podjetja. Tukaj je treba začeti, tukaj lahko začne podjetnik-lastnik ali pa vsi, ki v njegovem imenu podjetja vodijo. Prizadevanja in uspehi enega podjetja bodo zgled drugemu. Brez tega ne gre in ne bo šlo, ostalo bo vedno samo pri razpravljanju, govoričenju in dobrih željah.

Prizadevanja za rešitev socialnega vprašanja so del prizadevanj za boljši svet. Ta se ne doseže samo z zborovanji in kongresi ali skladovnicami knjig, vse to je v veliko pomoč, ampak da vsak začne pri sebi, da je sam boljši, da je njegova družina boljša, in kot taki se trudijo, da bo boljša tudi družba, v kateri živijo. Tudi socialno vprašanje se ne da rešiti drugače. Začeti mora podjetnik v svojem podjetju dati zgled in se truditi, da ga posnemajo in mu sledijo tudi drugi.

Za ta korak se je zelo težko odločiti. Nasprotujeta mu družbeno mnenje in lastni egoizem. Toda začeti je treba, kako, nam pa pokaže socialni nauk Cerkve. Naj-

prej ga je treba dobro poznati, potem ne bo zadrege, kako najti primerno rešitev v vsakokratnem položaju. Da je to mogoče, kažejo predvsem zgledi francoskih podjetnikov v časih, ko se je pripravljala okrožnica Rerum novarum, pozneje pa še v drugih deželah krščanskega zapada. Žal, da so ti poskusi ostali samo poskusi!

Kljub vsem težavam se mora priznati, da zavest dolžnosti reševanja socialnega vprašanja med krščanskimi podjetniki tudi danes ni popolnoma odsotna. Njihove narodne in mednarodne organizacije ter kongresi o tem razpravljajo. Škoda, da ostane največkrat samo pri razpravljanjih in se še ni pristopilo k dejanskemu delu, k aplikaciji izpovedanih načel. Bojijo se začeti. Morda so maloverni? Stanje se bo spremenilo takrat, ko bodo hoteli spoznati, da velja tudi za podjetje, da božji blagoslov spremlja vedno vsako pošteno in plemenito delo ter prizadevanja.

Avgust Horvat

DRAGOCENI METULJI

Beograjski tednik NIN je 15. 1. 1978 pod naslovom „Kdo ubija metulje“ objavil članek o tem, zakaj je bilo lani v Jugoslaviji prepovedano širjenje določenih listov, tiskanih zunaj nje. Od 50 števil Katoliškega glasa, ki izhaja v Gorici, jih npr. lani ni smelo v Jugoslavijo kar 30.

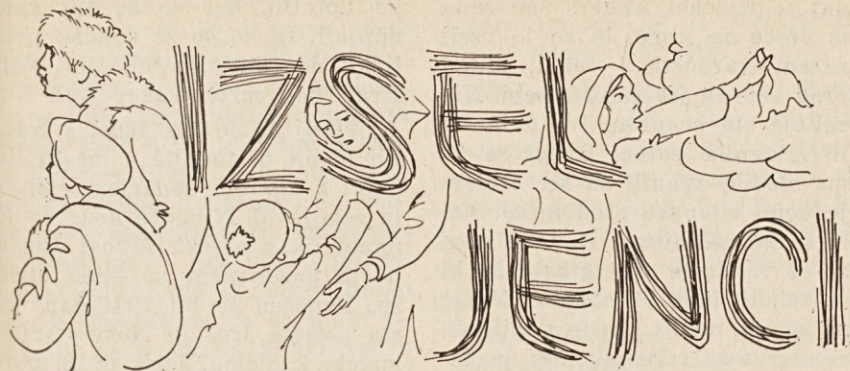
Ob tem članku NIN-a je zapisal prof Vinko Beličič v Katoliškem glasu 19. 1. 1978 tale komentar:

„Država, ki pozna eno samo stranjo, parlament brez opozicije, dirigan tisk in mogočno tajno policijo; država, ki uči en sam pogled na svet, se vmešava v vsa vprašanja kulture in zatira vsak odmik od

vodilne ideologije — taka država ne more biti ideal človeku, ki želi uživati svoje naravne pravice in svobojščine. Vsak resnično demokratičen Slovenec, živeč v netotalitarnem sistemu, se je dolžan truditi za državo — zlasti če je to njegova matična domovina — v kateri bi o Helsinški listini ne le razpravljali, marveč bi njeno vsebino tudi uveljavili v vsakdanjem življenju. Dokler pa se to ne bo zgodilo in bo državna oblast samovoljno odločala, kdo je prijatelj in kdo sovražnik, kdo laže in kdo govori resnico, bo treba vse storiti, da bodo 'metulji' živeli: da bodo nadaljevali svoje poslanstvo s častjo in pogumom.“

Kdor se ob vsakem človeku uči, je moder; kdor premaga svojo strast, je močan; kdor je zadovoljen s svojo usodo, je bogat; kdor druge spoštuje, je tudi sam spoštovan.

(Judovski pregovor)

Johan Bojer-Božo Vodušek

XIV

Vožnje v mesto so trajale preko jeseni, prišel je sneg in morali so voziti pšenico na saneh. Nekoč, ko so se vračali, se je dvignil snežni vihar. Vsaka sled je bila zametena, borili so se s snežnim metežem, ki je kakor na sodni dan zakrival nebo in zemljo. Kaj bo iz tega? Nazadnje so se volji ustavili, niso mogli dalje. Možje si niso vedeli pomagati. Do doma so imeli še noč in dan. Kojoti so se potikali v bližini in tulili. Bali se jih sicer niso, vendar bilo jih je zoprno čuti. — In kaj, če bi prišli celo volkovi?

To pot je bil tudi Ola Vatne z njimi. Bila je zadnja vožnja, ki so jo napravili. Eno vožnjo si je kljub vsemu privoščil. Nekoliko je bil pač popival, ali prespal se je takoj prvi dan na povratku. Zdaj se mu je kar zazdelo, da bo še veselo. Gazil je okrog po snegu do pasu in mikalo ga

je, da bi pel. Sicer tudi drugi niso vzdihovali, saj so bili Per Föll in Simen in učitelj Jo kot ribiči na Lofotih že marsikak zimski dan iz hiše. Da bi vzdihovali? Ne. Vendar peti je nekaj drugega. Če se ne ganejo odtod, jih bo zametlo. Tako vreme lahko traja tedne in tedne. Voli so omagali in legli pred sani. Kaj takega bi se jim lahko pripetilo tudi doma v gorah, si je mislil Simen. Vendar tam so bile skalnate votline in drevesa, kamor se je dalo zateči, in samo nekoliko ur do ljudi.

Ne, mirno stati ni bilo pametno. V mestu so si bili kupili nekaj lopat za delo na polju. Ola je pograbil eno izmed njih, zagazil v sneg in pričel kopati. Drugi so storili kakor on. Nastala je odprtina, če bi se le volji hoteli giniti. A vse prigovarjanje in grožnje niso nič pomagale. Pretepanje z vajeti ni nič pomgalo. Te-

daj je izvlekel Anders šop sena iz vreče za krmo, ki so jo vzeli zaradi varnosti s seboj, stopil pred vole in jih vabil k sebi. Nazadnje sta se prva dva dvignila in iztegnila gobec. Drugi so jima sledili, zganili so se. Anders je hodil ritensko pred njimi. Voli so šli za njima. Da, da, zdaj so se vendarle spet gibali. Če bi le vedeli, kam se obrniti. Možno je kopali, metež jim je slepil oči, vendar niso odnehali. Šlo je dalje. Če bi le imeli kompas. Ali kako dolgo bodo vzdržali tako živinsko delo? Metlo in metlo je neprestano.

Zamenjali so se. Fanta iz Skarreta sta zgrabila za lopate, da ne bo nihče prišel domov in dejal, da se nista vedla kakor odrasla. Ure so potekale. Če drugega ne, vsaj naprej je šlo in ne nazaj. Stemnilo se je kakor v rogu, a niso smeli odnehati. Kadar Ola ni bil na vrsti, se je postavil s hrbtom proti metežu in pel:

Hej, ko v mestu bi imel dekle,
hej holadrija, hej holadra!

Ampak proti jutru so bili vsi izčrpani od mraza in snega in napora. Koliko sežnjev so se pač prekopali dalje? In kam?

To pot pa jim je vendarlo šlo po sreči. Čez dan se je zjasnilo. Ljudje in živali so postali pogumnejši. A še venomer so se morali na dolge proge kopati dalje. Dobro, da so imeli živeža, ki jim je vsekakor še zadostoval za ta dan. Drugo noč pa so prezebali huje kakor na vseh vožnjah

po Lofotih, kar so se jih spominjali. In ko so se končno pretolkli do ljudi, so bili ljudje in živali bolj mrtvi kakor živi.

Učitelj Jo je res začel s šolo. Ko je bil poslednjič v mestu, je kupil z lastnim denarjem globus in zemljevid. Njegova kočja se je napolnila z otroki. Mnogi izmed novih naseljencev so imeli otroke. Ponosen je bil tisti dan, ko sta poslala Irec in Nemeč svoje malčke k njemu. Jezik je bil norveški, njihovi otroci so se morali sprijazniti s tem, da so sprejemali prvo modrost v norveškem jeziku. In kaj je bilo to tako težko? Saj so se vsi otroci tolikokrat skupaj igrali, da so oni tuji že zdavnaj razumeli jezik.

In zdaj je pričelo učitelju Joju življenje ugajati. Nikakih predstojnikov ni imel kakor v domovini. Učil je otroke prav tisto, kar se mu je zdelo, da je pametno. Kar se tiče krščanstva, še zmeraj ni bil prišel do jasnosti, pa saj je lahko izpustil to, o čemer se je dalo dvomiti, in se držal ostalega.

En predmet pa je stavil više kakor vse druge. Sam si ga je bil ustvaril, bila je namreč zgodovina izseljencev, predvsem zgodovina junakov med njimi. Že leto dni je pošiljal pisma na vzhod in na zahod in poizvedoval. Bral je vse, kar je bilo tiskanega o tej stvari. In kakšna saga je to bila! O tem, kako so si prvi naseljenci krčili pot skozi pragozdove, o njihovih bojih z zvermi.

o Indijancih, o gozdnih požarih na vzhodu, ki so upepelili cele vasi, o prerijskih požarih tukaj na zahodu, o mrazu, o kobilicah, o dolgih romarskih procesijah preko vseh dežel k zlatim poljem v Kaliforniji, bil je to epos, večji kakor Snorre in Homer. Pomislite samo na Norvežana Snowshoe-Thompsona — dvajset let je prenašal pošto na smučeh preko Rocky-Mountains, v snežnih viharjih in v mrazu, velikokrat v boju z Indijanci in volkovi — dvajset let in vendar ni dobil niti centa plačila. Država ga je prevarila. Vikingi? Bilo jih je mnogo v tej novi deželi. Jo Berg je kar cvetel sredi oblakov tobakovega dima. Nad seboj ni imel niti župnika niti šolskega upravitelja. Bil je sam gospod, njegov duh se je lahko prosto razgibal. Veselilo ga je biti učitelj. Ampak zdaj, prosim, naj ljudje zgradijo dostojno šolsko poslopje za prihodnje leto.

Naenkrat pa ga sredi pouka nekdo zmoti. V kočo je stopil Per. Ali se sme nekoliko porazgovoriti z otroki o zgodovini? Ali se ne spominja vseh krajev in vojsk in letnic še iz okrožne šole? Per dobi dovoljenje in Per zažari v obraz. In ko se vane domov k Ani, pove, da je bil v šoli in da je imel majhno predavanje.

Ko so poslednjič prišli iz mesta, je prišlo tudi za Mortena pismo, od matere. Pisala je, da je Helena umrla kmalu po porodu. Morten je obsedel nad pismom in

se zastrmel predse. Torej tudi lensmanov sin ne bo več užival ob tej mladi, lepi ženi.

Ampak ali ni bilo čudno? Mortenu se je zazdelo, kakor bi bila spet njegova. Naenkrat je bila tako nedolžna pri vsem, kar se je zgodilo med njima. In zdaj se je zdelo Mortenu popolnoma nemogoče odlašati še dalje. Moral se je odtrgati in odpeljati domov.

Na spomlad — je mislil. Na spomlad. Namenil se je postaviti kolikor toliko dostojno hišo, tako da bi njegovo posestvo dobilo prodajno vrednost. Potem bi ga lahko Simen za eno ali dve leti vzel v najem — in potem bi se videlo. Na spomlad — na spomlad.

Ženam pa se je godilo slabo. Zima je bila prezgodaj nastopila in tako letos ni bila ne ena hiša dograjena. Zaradi večnih voženj v mesto in jesenskega oranja niso mogli moške niti temeljev položiti. In ali je bil zdaj čas za zidanje? Še eno zimo v ilovnatih kočah! Žene so hodile iz koč v kočo in vzdihovale. Edino dobro je bilo, da so imele peč, ki je lahko grela preko noči, in oglje za gorivo namesto kravjega gnoja in prerijske trave. En sam je bil sezidal novo leseno stavbo, namreč Kal. Seveda pa je bil to hlev za konja.

Nekega dne je rekel Morten Simenu: „Ni treba hoditi tako pogosto k Ani. Per, ubogi revež, tega ne mara.“

„Kaj praviš?“ Simen se je na-

pravil, kakor da še nikoli ni slišal kaj tako nespametnega.

„Ah, ne delaj se neumnega, saj si vendar venomer tam, če le veš, da Pera ni doma.“

„Neumnosti! Ana tako rada poslušam novice z doma.“

„Nehaj s tem,“ je rekel Morten.

Spet nova zima. Kakor zapor za ljudi, ki mislijo samo na poljedelstvo in štejejo svoja leta samo po žetvah. Nenadoma pa se vreme spremeni, spet je topleje, dežuje. Nekega dne je zemlja brez snega. Lahen mraz tako osvežuje zrak. Podnevi sije sonce in ponoči mesec. Nekega takega dne, štiri tedne pred božičem, priropota prerijski voz z dvema konjema v naselbino. Mož, ki vodi konje, je čisto mlad, brez brade. V vozu pa sedi žena, v kožuhovini in s pajčolanom. Poleg nje se bleščijo okovi velikega kovčka.

Nastane vrvenje od farme do farme. Novi župnik je. Prišel je brez sporočila, in kar je najhujše, oženjen je. In hiša za take gosposke ljudi? Žena je videti prav kakor kaka mestna dama. Nihče nima prostora, da bi ju sprejel. Kaj za božjo voljo je početi?

Niti kočja Erika Fossa ni urejena. Kal je spravil preko zime v njej pluge in brane. Mortena prav danes ni doma. Pošljejo po Pera, on se vsaj zna vesti, kakor je treba. Ponudi župniku roko, jima želi sreče ob prihodu v naselbino Nidaros. Stanovanje,

Per pravi, naj gresta z njim. Pelje ju do Erikove kočje, učitelj jim sledi in ga je sram. Per odpre vrata. Res, tukaj sicer ni vse v redu, ampak... v tem trenutku čuti Per, da celo za župnika predstavlja oblast. In tukaj naj bodo vsi enaki, prosim vas, tukaj je hiša za oba, prav tako dobra kakor za vse druge.

Venar žena nalahno krikne. In župnik pogleda na oba moža.

„Ali ni... ali ni tukaj nobenega drugega stanovanja,“ ju vpraša.

Učitelj in Per odmajeta z glavo. Tedaj priteče Elza in ne ve, ali bi se jokala ali smejala, ko povabi novodošleca k sebi na večerjo.

Župnik znova vpraša: „Ali tukaj še nihče ne stanuje v leseni hiši?“

Per premišlja. „Da pač, Irec.“ „Pa on je gotovo katolik?“

Tedaj mladi mož pogleda ves v stiski svojo ženo in vzdihne. „Potem se ne da nič napraviti.“

„In Nemeč tudi,“ pravi učitelj.

„Da, ali je Nemeč tudi katolik?“ Župniku se nekaj posveti.

Per že ve. Ne, katolik sicer ni, ampak pripada neki sekti, ki se imenuje Herrnhuterji.

„Hm.“ Župnik pogleda svojo ženo in znova zmaje z glavo.

„Tudi mi drugi ne stanujemo bolje,“ pravi Per z neko trdstjo v glasu.

„Seveda, saj potem tudi za naju ni preslabo,“ prizna župnik,

ponudi svoji ženi roko in se napravi, da odide.

Ko pa župnik in njegova žena večerjata pri Elzi, Ana in Pavlina v vso vnemo pospravljata, čistita in brišeta v Erikovi koči. Zakurita v peči. Kdo ima posteljno opravo? Da, nekaj volnenih odev in blazina visi zunaj na vrvcu, treba jih je izprašiti. Rjuhe mora posoditi Ana. Per pa je mnenja, da kar je prav, je prav, in župnik in njegova žena morata imeti kaj jesti. Že kar zdaj pride z vrečo krompirja in ovčjo gnatjo. Drugi naj prinesejo svoj delež. Ne, tukaj nihče ne trpi lakote in tudi župniku in njegovi ženi je ni treba.

Pozno zvečer spremljata Ola in Elza oba tujca na njun dom. V koči je prižgana svetilka, širi se ugodna toplota, od raznih sosedov so znesli kuhinjsko opravo in jo postavili poleg peči. Veliki kovček zavzema skoraj celo sobo. Vendar tukaj diši po plesnobi. Gospa se obotavlja sleči plašč. Gleda svojega moža in ko sta onadva odšla, omahne na klop in prične jokati.

Zrastla je v premožni rodbini, v nekem mestu na vzhodu. Hodila je na ples in nastopala na koncertih. Sanjala je o belo prepleskanem župnišču z vrtom in drevjem, s svetlimi sobami, služinčadjo, omikano družbo. Njen Jakob jo je večkrat dražil s tem, da bošta šla kot misijonarja v divjino. Vendar nikoli ni verjela, da misli resno. Bil je čudež, da je sedela zdaj tukaj in preživela pot. Vendar so tukaj? In ves ta mrčes, ki

najbrž tiči v stenah, v posteljah in odejah. Grize in grize v robec in toliko da ne plane in prične divjati.

Župnik hodi sem in tja po ilovnatih tleh male kože. Njegovi svetli lasje se zdaj pa zdaj zableščijo v luči svetilke. Njegove oči so velike in polne prikazni, vendar njegov glas je mehak. Prav, zdaj sta tukaj. Ni bilo zaradi lastne zabave, da ni postal bankir kakor njegov bogati oče in brat, ampak da je izvolil poklic župnika. Imel je svoje name. Ali ni videl vsega približno tako v svojih sanjah? „Draga Matilda,“ pravi — „župnik pri Culukafrih lahko tvega življenje, da, vedrega duha ga stavi v nevarnost zaradi stvari, ki mu je na srcu. Tukaj sva med krščanskimi brati. Ali ne vidiš njihove prisrčnosti, ali ne vidiš darov?“ Polagoma preide v šalo, pogladi jo po laseh in pravi, da je tukaj prav zaprav zelo veliko prostora.

Hiša je dvanajst komolcev kratka in osem komolcev ozka. V njej lahko priredita ples. Da ni prostora? Tukaj so oceani prostora.

„Ah molči! Saj tukaj ni ničesar, da bi se dalo živeti. Spalnica, kuhinja, soba, kjer bi ti delal... in... nekega dne soba za otroke... vse v istem prostoru. In v kakšnem prostoru!“

„Da, da, draga moja, vendar pa je še veliko bolje, kakor če bi morala živeti pod kakim grmom.“

O! Ugriznila je v robec in ga

pregledovala z bliskajočimi se o-
mi.

„Nekoč je bil nekdo, večji kakor jaz — in ni imel ničesar, kamor bi lahko položil svojo glavo.“

„Da, ampak bil je pri drugih v gostih.“

„Saj midva sva tudi. In celo lastno hišo bova dobila.“

„In odkod naj dobim dekle?“

„Ni nama treba dekle.“

„Torej ne bom imela nobene pomoči? In živala bova morebiti leto in dan tukaj. Ali je sploh tukaj kak pek, kak mesar, ali kak trgovec s kolonialnim blagom?“

„Mislim, da ga ni.“

„Torej morava poginiti od lakote.“

„No, no, si bova že kako pomagala. Ali nisi opazila, kako ganljiva je cerkev? In pomisli na vse te dobre ljudi, ki so leta in leta živeli tukaj v divjini, preden so mogli zgraditi božjo hišo. Ali si moreš misliti kaj lepšega, kakor pričeti tukaj — prav tukaj!“ Razširil je roke in imel prikazen.

Tako sta pričela župnik in njegova žena v naselbini Nidaros.

Prometne nezgode v Sloveniji

Januarja in februarja je bilo na slovenskih cestah 97 smrtnih žrtev prometnih nezgod. Med vzroki bi lahko našteali spremenljive vremenske razmere, dotrajanost cest, zlasti pa nizko prometno oziroma vozniško kulturo.

Škof dr. Stanislav Lenič — narodni ravnatelj za slovensko izseljensko dušno pastirstvo

Komisija za dušno pastirstvo izseljencev in turistov pri kongregaciji za škofo v Rimu je 18. februarja 1978 imenovala ljubljanskega pomožnega škofa dr. Stanislava Leniča za narodnega ravnatelja slovenskih izseljenskih misijonarjev z vsemi dolžnostmi, pravicami in pooblastili, ki jih določa apostolska konstitucija „Exul familia“ in „Navodilo za dušno pastirstvo izseljencev“, da bo poskrbljeno za vodstvo pri delu za duhovno oskrbovanje izseljencev in izseljenskih misijonarjev slovenske narodnosti v tujih deželah.

Dosedanji ravnatelj msgr. Ignacij Kunstelj se je funkcijam odpovedal.

Škof Lenič je bil rojen 6. novembra 1911 v Cerkljah ob Krki, v duhovnika je bil posvečen 4. julija 1937 v Ljubljani, 1947 je postal doktor bogoslovja, 1964 generalni vikar, v škofa pa je bil posvečen 14. januarja 1968. Več let je bil tudi v zaporu.

Umrla duhovnika

Dr. Serafin Pelicon

Konec januarja je v Zagrebu umrl duhovnik salezijanske družbe dr. Serafin Pelicon. Rojen je bil 1. 1898 v Sovodnjah pri Gorici, stopil 1917 k salezijancem na Poljskem in končal bogoslovne študije na Gregorijani v Rimu, kjer je tudi doktoriral. Na Hrvaško je prišel 1. 1930 in ostal do smrti. Dolga leta je bil

NOVICE 12 SLOVENIJE

vzgojitelj v nadškofijskem konviktu v Zagrebu, 15 let učitelj salezijanskih novincev, med vojno delegat salezijancev za hrvatski del salezijanske inspektorije.

Ciril Bajuk

23. februarja so na novomeškem pokopališču pokopali upokojenega župnika skopske škofije Cirila Bajuka. Pokojnik se je rodil v Ljubljani 1907, se malu preselil v Novo mesto, po 6. gimnaziji pa na povabilo škofa Gnidovca odšel v skopsko škofijo in bil 1933 v Zagrebu posvečen v duhovnika. Deloval je kot škofov tajnik, kaplan in potem 23 let kot župnik med Albanci. Živel zelo skromno. Pred 7 leti se je bolan vrnil v Novo mesto, kjer je še rad pomagal okoliškim župnikom.

Smrt pospeševalca Vošnjakovega postopka

Februarja je v Zagrebu umrl 73 letni frančiškan Srečko Majstorovič. Zadnje desetletje se je ves posvetil delu za javno priznanje svetosti slovenskega frančiškana p. Vendelina

Vošnjaka, ki je deloval na Hrvatskem. Na 70 sejah je z drugimi svetovalci zaslišal vse priče, ki so mogle podati izjave o krepostih p. Vošnjaka. Zbral je tudi vse Vošnjakove spise in jih hotel poslati v Rim. Pred zadnjo, odločilno sejo pred zagrebškim nadškofom Kuharicem ga je zadela kap.

Teološki tečaj

Letošnji dvodnevni teološki tečaj za duhovnike meseca marca je bil tako v Ljubljani kot v Mariboru posvečen bibličnim vprašanjem. Predavali so Jakob Aleksič: Sveto pismo — zapis dialoga med Bogom in človekom Jože Krašovec: Aktualizacija sv. pisma; Marijan Peklaj: Zgodovinska resničnost sv. pisma; Fr. Rozman: Življenjska moč evangelija; Albin Škrinjar: Bog in človek pri cv. Janezu.

Katehetski tečaj

Februarja je bil na Mirenskem Gradu 8. teden izpopolnjevanja katehetov, ki ga organizira Medškofijski katehetski svet pod predstvom Alberta Metlikovca. Letos so na tečaju razpravljali o katehetski govorici. Predavanja so imeli Jože Rajhman, Jože Krašovec, Renato Podberšič, Valter Dermota in Milan Šimunovič. Udeležencev je bilo 126. Dopoldne so bila predavanja, popoldne pa so razpravljali v 6 delovnih skupinah.

SLOVENCI PO SVETU

Župnik Stanko Škrbe – umrl

Dne 15. marca je na Koroškem v Avstriji umrl župnik Stanko Škrbe, ki je do leta 1962 živel in deloval v Argentini.

Rojen je bil 2. novembra 1903 v Žužemberku, v fari, kjer je malo manj kot štirideset let pastiroval dekan Gnidovec, brat škofa Gnidovca, slovenskega svetniškega kandidata. V duhovnika je bil posvečen 29. junija 1928; takrat je bil v Žužemberku kaplan Gregor Mali, poznejši župnik v Ajdovcu.

Škrbetovo prvo kaplansko mesto je bilo Mengeš pri Kamniku. Tam je ostal do leta 1934. Iz Mengša je odšel v Novo mesto. V kapiteljski in župni cerkvi sv. Nikolaja je bil do leta 1937 kapiteljski vikar. Nato je odšel v Ljubljano. Pri srcu mu je bilo zlasti poučevanje otrok. Postal je katehet-veroučitelj na prvi deški osnovni šoli. Tu je razvil vse svoje katehetske sposobnosti. Bil je tudi v osrednjem vodstvu Marijinih vrtcev, Apostolstva sv. Cirila in Metoda in odbornik katehetskega društva za ljubljansko škofijo. V Ljubljani je živel v župnišču šentpeterske fare, kjer je župnikoval Alojzij Ko-

šmerlj. Katehet Škrbe mu je pri fari z veseljem pomagal.

Leta 1945 je odšel v begunstvo. V Žužemberku so komunisti požgali njegovo rojstno hišo in pobili skoraj vse njegove domače. Begunska leta je preživel na Koroškem in v Italiji. V taboriščih je zopet začel s katehetskim delom.

Leta 1948 je prišel v Argentino. Najprej je bil v škofiji Tucumán, nekaj let je vodil župnijo Leales. Potem je odšel v Buenos Aires. Bil je kaplan pri sv. Juliji, pri msgr. Franceschiju, rektorju cerkve Karmelske Matere božje, v bolnišnici Alvarez in nazadnje v nekem zavetišču. Vmes pa je skrbno pomagal pri slovenskem dušnem pastirstvu. Tako je med drugim poučeval slovenske otroke v Berazateguiju (in vodil svete ure), v Hurlinghamu in v San Miguelu.

Zadnje dobo življenja pa je preživel na Koroškem. Tja je odšel le-

ta 1962. Najprej je bil župnik v kraju Pusarnitz, nato pa več let v Lipi ob Vrbskem jezeru, kjer je bila slovensko-nemška fara. Celovški škof ga je za požrtvovalno delo imenoval za škofijskega svétnika. Zadnje leto je začel bolehati. Naduhi in sladkorni se je pridružila še oslabeledost srca. V juniju bi obhajal zlato mašo. Ni je dočakal. Njegovo izmučeno telo čaka vstajenja v grobu slovenskih duhovnikov v Spitalu. Duši, ki sta jo v izredni meri krasili dobrota in nesebičnost, naj bo Bog bogat plačnik!

A. S.

Misijonar Janez Ehrlich - umrl

19. januarja je v Kalkuti v Indiji umrl, zadet od kapi, jezuitski misijonar Janez Ehrlich, doma iz Žabnic pod svetimi Višarji in nečak univ. prof. dr. Lamberta Ehrlicha, ki so ga umorili partizani. Imel je 67 let. Poleg slovenščine je dovršeno govoril tudi italijanščino, angleščino in bengalščino. Bil je dober duhovnik, vesten delavec, iskren

prijatelj, plemenit človek.

P. Ehrlich je bil od 1941 misijonar v Indiji. Zadnja leta je bil v Kalkuti, kjer se je posvetil delu v zavodski knjižnici in pa skrbi za bolnike.

Fokopali so ga na pokopališče sv. Terezije, kjer so grobovi naših misijonarjev. Pogrebne obrede je opravil p. Jože Cukale. Med pogrebci je bila tudi mati Terezija, ki je p. Ehrlicha dobro poznala in z njim dolga leta tudi sodelovala.

.....

Za slovenske izseljence, ki žive na demokratskem zahodu, je najbolj porazna ugotovitev glede političnega položaja v Socialistični republiki Sloveniji sledeča: ni največja tragika, da v SRS ni svobodnega tiska, da so verni ljudje drugorazredni državljani, da nikdar pod novo oblastjo niso imeli svobodnih volitev, da je bilo toliko ljudi žrtvovanih po nedolžnem za zmago revolucije, da so ljudje 20 let revno živeli in še danes ni materialni položaj niti malo tak, kot bi v prosti ekonomiji lahko bil. **NAJBOLJ TRAGIČNO JE TO, DA SE PREMNOGI LJUDJE TEH KRIVIC NE ZAVEDAJO VEČ.** Postali so neka siva brezoblična masa, ki drvi v materializem in na omenjene krivice ne reagira več, jih ne zaznamuje in jih vzame kot nekaj normalnega in nespremenljivega.

Peter Urbanc

MED NAMI V ARGENTINI

Duhovna obnova za veliko noč

Pred veliko nočjo so bile duhovne obnove po vseh slovenskih središčih Vélikega Buenos Airesa. V Berazateguiju, na Pristavi v Castelarju in v Transradiu jo je vodil dr. Alojzij Starc, v San Justu in Ramos Mejiji dr. Alojzij Kukovica, v Slovenski vasi g. Franc Sodja, v Carapachayu g. Franc Grom in msgr. Anton Orehar, v San Martinu msgr. A. Orehar.

Velika noč

Obhajanje velikonočnih praznikov je tudi letos zbralo veliko rojakov v Vélikem Buenos Airesu. Izjemno številna je bila že udeležba na cvetno nedeljo. Na več krajih so pripravile žene in dekleta zelo lične slovenske butarice.

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj je vodil obrede msgr. A. Orehar. Na veliki četrtek sta mu asistirala g. Matija Lamovšek in dr. Alojzij Starc, na veliki petek g. Franc Bergant in g. Gregor Mali in na veliko nočno vigilijo dr. Starc in g. Jože Škerbec. Pel je vse tri dni Gallus pod vodstvom dr. Julija Savellija. Na veliko soboto je bil po vseh slovenskih naseljih blagoslov velikonočnih jedil.

Na velikonočno nedeljo je mladina iz Ramos Mejije uprizorila po

večerni maši na vrtu Slomškovega doma pasijon (režiral lic. Stanko Jerebič).

Začetek šolskega leta

Slovenske osnovne šole v Buenos Airesu so imele začetno prireditev v nedeljo 12. marca. Ob 4 popoldne je bila v cerkvi Marije Pomagaj šolska maša (msgr. Orehar), potem pa so sedanji in nekdanji učenci Baragove šole iz Slovenske vasi pod vodstvom voditeljice šole ge. Zdenke Janove odigrali Kunčičevega „škratca Rogatca“. Redni pouk se je začel naslednjo soboto.

Slovenski srednješolski tečaj ravn. Marka Bajuka je pa začel svoje šolsko leto z mašo v cerkvi Marije Pomagaj in poukom v soboto 18. marca.

Meddobje

Izšla je št. 1-2 leta 1978 (XVI. letnik) splošnokulturne revije Meddobje, ki ga izdaja Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu in urejuje Franc Papež. — Vsebina številke je naslednja:

Uvodnik v kasteljanščini (Papež). Poezija in proza: Karel Maurser: Dve pesmi; Vinko Beličič: Tostran doline; Vladimir Kos: Več pesmi, Tam, kjer se žarki lomijo; Milena Šoukal: Pesmi; Jože Krivec:

SVETOVNE NOVICE

120-letnica Lurda

11. februarja so v Lurdu praznovali 120-letnico srečanja pastirice Bernardke s skrivnostno Gospo. Romarske skupine so prišle z vseh delov sveta.

Lurška kronika pravi, da se je v lurški votlini osemnajstkrat prikazala „bela Gospa“. V teku 2 tednov je bilo 12 prikazovanj, ostala pa pozneje, do 16. julija 1858. Prvič se je Bernardki prikazala „bela Gospa“ 11. februarja, ko je šla s sestro in sestrično po dračje k reki Gavi. 18. februarja, pri 3. prikazovanju, je je Gospa dejala, da jo bo naredilo srečno, ne sicer na tem svetu, ampak na drugem. Po 8. prikazovanju je Bernardka povedala ljudem Marijine besede: „Prosite Boga za spreobrnjenje grešnikov! Pokora, pokora,

pokora...“ Pri 9. prikazovanju ji je Gospa naročila, naj se umije v izviru. Ta je začel teči šele takrat in teče še danes (vsako minuto priteče iz njega 85 litrov vode). Pri 18. prikazovanju je Gospa Bernardki naročila, naj pri votlini sezidajo kapelico in naj tja prihajajo ljudje v procesijah. 25. marca je Gospa dejala o sebi: „Jaz sem Brezmadežno spočetje.“ — Lurd obiskujejo množično še danes iz vseh evropskih dežel in tudi iz drugih kontinentov. Zaslovel je po številnih milostnih ozdravljenjih.

Pavel VI. rimskim župnikom

Na prvi petek v postu je papež sprejel rimske župnike — kot druga leta — in jim govoril o duhovnih poklicih. Iz njegovih besed in glasu je vela skrb in žalost, ko je govoril o krizi duhovniških in redovniških poklicev, s katero se mora Cerkev soočati v sedanjem času. Povedal je, da ga vznemirjajo statistični podatki o upadanju poklicev, da s skrbjo gleda na usodo tistih, ki so zapustili duhovništvo. Govoril je tudi o izkrivljeni miselnosti, ki se je ponekod polastila dela katoliških duhovnikov. Gre za pretirano vnemo za laizacijo Cerkve. Laiki v Cerkvi morajo dobiti tisto vlogo, ki jim gre, a tudi duhovniki morajo ohraniti svojo učiteljsko in svečeniško službo. V duhovniku

Pozdravljen, dobri človek!; Vinko Žitnik: čar slovenskega podeželja. Razprave: Vinko Brumen: Aleš Ušeničnik — poizkus podobe filozofa in njegove filozofije; Tine Debeljak: Kazimierz Wierzynski do razpada Poljske 1939. Prevodi: Tine Debeljak - K. Wierzynski: Olimpijski venec. Pogledi: Frank Bükvič, Karel Heinz Jakobs: Das gründe Land. Kronika: T. Debeljak: Leposlovne nagrade dr. Ign. Lenčka. Umetniška priloga: Božidar Kramolc: Skice iz internacije v Gonarsu.

tudi ne sme nikdar umreti pripravljeno na odpoved in žrtev za druge.

Katoliška Cerkev vzhodnega obreda v Romuniji

„Odbor za rešitev grškokatoliške Cerkve v Romuniji“ je na državne ga in partijskega predsednika Ceauscesca naslovil nujno prošnjo, naj bi razveljavil odlok o prepovedi delovanja z Rimom združene katoliške Cerkve vzhodnega obreda, češ da je do prepovedi prišlo na ukaz Stalina iz Moskve. Takratna romunska vlada je 1948 razpustila katoliško Cerkev vzhodnega obreda in poldrugi milijon njenih vernikov nasilno priključila romunski pravoslavni Cerkvi. Cerkev latinskega obreda, ki je štela v Romuniji milijon tristo tisoč vernikov, pa je smela v utesjenih okoliščinah delovati še naprej.

Po drugi svetovni vojni je Stalin zoper voljo škofov, duhovnikov in vernikov ukinitel katoliško Cerkev vzhodnega obreda (močna je bila zlasti v tistih krajih Ukrajine, ki so do tedaj pripadali Poljski) in jo preprosto priključil pravoslavni Cerkvi. Njegov zgled so posnemali Romuni in na Češkoslovaškem, druge vzhodnoevropske komunistične države pa ne. Na Češkem so jo pred 10 leti — v času „praške pomladi“ — razveljavili, v Rusiji in Romuniji je pa prepoved še veljavna.

Odbor je prošnji priložil tudi seznam duhovnikov, ki bi mogli prevzeti vodstvo obnovljene grškokatoliške Cerkve v državi. Ta sedaj živi v podzemlju. Duhovniki čez dan

opravljajo drug poklic, zvečer pa vodijo bogoslužne shode. O prepovedi grškokatoliške Cerkve v Rusiji in Romuniji so govorili tudi na beograjski konferenci. Vatikanski zastopnik se je zavezal za ukinitvev prepovedi.

Na poti do oltarja

6. februarja je kongregacija za zadeve svetnikov priznala štirim kandidatom za blažene herojsko stopnjo kreposti. Čast izredne stopnje kreposti so priznali italijanskemu duhovniku don Orioneju in redovnicam Francozinji Claudini Thevenet, Italijanki Adorni in Škotinji Margheriti Sinclair.

Prepoved misijnske in karitativne dejavnosti v Izraelu

Februarja je prispela v Vatikan delegacija krščanskih skupnosti iz Izraela, da bi pristojnim uradom pojasnila svojo bojazen v zvezi z novim zakonom, ki so ga lani novembra na tihem izglasovali v izraelskem parlamentu in za katerega sodijo, da je naperjen proti kristjanom. Gre za zakon, ki grozi s strogimi kaznimi vsakemu, ki bi komu dal materialno pomoč v denarju ali kako drugače, in ga potem spreobrnil v svojo vero. Palestinski kristjani, zlasti Arabci, čutijo, da jim novi zakon prepoveduje vsako dobrodelnost, ki je bila vedno znak Cerkve in njenega apostolata. Tudi misijonarske dejavnosti vseh vrst so tako z zakonom prepovedane, saj so misijonarji vedno tudi misijnski delavci. Če se bodo še naprej posve-

čali obema poslanstvoma, jim grozi do 5 let strogega zapora.

Prošnja za odprtje samostana pri Kijevu

12 pravoslavnih menihov ukrajinskega glavnega mesta Kijeva je na predsednika Leonida Brežnjeva naslovilo pismo, v katerem ga prosijo, naj bi oblasti spet odprle znameniti samostan z votlinami pri Kijevu. Samostan so 1951 že drugič zaprli „zaradi restavracijskih del“.

Samostansko skupnost so 1929 s tega stoletnega krāja pregnali in jo razpustili. Med zadnjo svetovno vojno, v času „velike domovinske vojne“, so oblasti dovolile, da se smejo menihi spet naseliti na tem romarskem kraju. Ponovno odprtje svetišča naj bi spodbudilo vernike k zvestobi v času nevarnosti. Pod Hruščevom so v sklopu z drugimi protiverskimi ukrepi menihe spet pregnali.

V pismu Brežnjevu pod prošnjo redovnikov njihov opat pripisuje, da je bil že trikrat izpostavljen nasilju v psihiatrični kliniki. Na pismo menihi še niso prejeli odgovora, pač pa so bili že večkrat klicani na zaslišanja. Uradniki varnostne službe so od njih zahtevali, naj prenehajo s „kampanjo za odprtje samostana“ in naj se prošnji odpovedo.

Razkol v anglikanski cerkvi

Zaradi sklepa anglikanskih Cerkva v ZDA, Kanadi, Hongkongu in Novi Zelandiji, da bodo podeljevale mašniško posvečenje tudi ženskam,

je prišlo do razkola v ZDA. Anglikanci, ki so zoper ta sklep, so ustanovili svojo Cerkev z 10.000 verniki in 4 škofi. Vendar je anglikanski primas Coggan noče priznati za pravo anglikansko Cerkev. Precej anglikanskih duhovnikov želi vstopiti v katoliško Cerkev. Med temi, ki so zaprosili za pripustitev k „popolni skupnosti z rimsko Cerkvijo“, so tudi poročeni duhovniki. Medtem ko bodo prošnje drugih rešili lahko kar škofje, bo o poročenih duhovnikih odločal apostolski sedež.

Vredno posnemanja

Duhovniki škofije s sedežem na otoku Krku so na zadnjem pastoralnem posvetovanju govorili tudi o pogrebih. Včasih so verniki k pogrebu vabili več duhovnikov, ker se jim je to zdelo lepše. Danes je splošna težnja po enakopravnosti, zato je prav, da se opuščajo navade, ki bi vzbujale videz neenakopravnosti ali morda celo baharije. Duhovniki škofije na Krku so sklenili, da v prihodnje nihče ne bo sodeloval pri pogrebu v drugi župniji, kadar bi to želel zato, da bi bil pogreb slovesnejši. Cerkev ima v svojem prenovljenem obredniku lepe molitve in vsakega vernika redno pokopava njegov dušni pastir. Pri zadnjem slovesu se poudarja zlasti vera navzočih v posmrtno življenje, vse drugo naj odpade. Duhovnik prijatelj ali znavec naj gre pri pogrebnem obredu med svojci in znanci, pogreb pa naj v imenu cerkvene skupnosti vodi duhovnik, ki mu to pripada.

KJE JE KAJ

LETO XLV

MAJ 1978

UVODNIK	[Na obisk k skupni Materi	257
MESEC MAJ	Marija, pomagaj nam sleherni čas! (Zorko Simčič)	260
	Na Bledu, Begunka pri zibeli (Oton Župančič)	268, 271
	Romanje na žalostno goro (Ivan Cankar)	269
	O naših šmarnicah in fantovščini (Božidar Bajuk)	272
PRAZNIKI	Milena Merlak: Vnebohod na vasi, Binkoštna misel)	277
	Telovo (Vladimir Truhlar)	278
POSTNA PISMA SLOVENSКИH ŠKOFOV	Kakor da je Bog mrtev (Nadškof Jožef [Pogačnik]	279
	Ob 750-letnici mariborske škofije (škofa Maksimilijan Držečnik in Vekoslav Grmič)	281
	V luči modrosti križa (škof Janez Jenko)	285
	„Slavna“ Cerkev ni bila vedno prava Jezusova Cerkev (škof Stanislav Lenič) ...	287
RAZNO	750-letnica mariborske škofije	290
JUBILEJI	Ob 25-letnici smrti prelata Odarja (Rudolf Smersu)	292
MISLI	Hrepenenje (narodna)	295
O UMIKU	Verujem v pravico in svobodo (Karel Mauser)	296
IZ DOMOVINE	Cankar: Na pot; Jaz, bratje, pa vem za domovino	298
	Majnik 1945 (Marjan Jakopič)	300
	Dragoceni metulji (Vinko Beličič)	306
SODOBNA VPRAŠANJA	Dolžnosti krščanskega umetnika (Avgust Horvat)	301
ROMAN	Izseljenci (Johan Bojer-Božo Vodušek) ...	307
NOVICE	Novice iz Slovenije	312
	Župnik Stanko škrbe — umrl (A. S.) ...	314
	Med nami v Argentini	316
	Svetovne novice	317

Pregovori o lepoti

- Ob pogledu na eno samo lepo stvar že moramo hvaliti Boga. (turški)
Lepota brez modrosti je kakor cvet v blatu. (romunski)
Lepa stavba ni nujno že svetišče. (kurdski)
Prijetno je pogledati lepega človeka,
bolje pa je živeti z duhovnim človekom. (ruski)
Tri stvari so kratkotrajne: odmev, mavrica in lep obraz. (nemški)
Ako človek ne more biti lep in bogat, kakor bi rad, je lahko dober in
pošten. (slovenski)
Od lepote ni nič vzeti, pa jo vendar hoče vsak imeti. (slovenski)
Lepota je naravna dota. (slovenski)
-

DUHOVNO ŽIVLJENJE

je slovenski verski mesečnik, ki ga
izdaja konzorcij (msgr. Anton Ore-
har); urejuje uredniški odbor.

Editor responsable: msgr. Antonio
Orehar — Ramón L. Falcón 4158,
1407 Buenos Aires, Argentina.

Registro de la propiedad Intelectual
No. 1.313.507

Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos
425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pi-
sarna, Ramón L. Falcón 4158, Bue-
nos Aires.

ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass
Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.

Slovenska pisarna, Baragov dom,
6304 St. Clair Ave., Cleveland 3,
Ohio 44103, USA.

KANADA: Ivan Marn, 131, Tree-
view Drive, Toronto 14, Ontario, Ca-
nada.

TRST: Marijina družba, Via Risorta
3, Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Pia-
zzutta 18, Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte
Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Letna naročnina v Argentini in
obmejnih državah je 8.000 pesov;
v ZDA in Kanadi 12 dolarjev; v
Avstriji 200 šilingov; v Italiji 8.000
lir; drugjeprotyrednost dolarja.

DENARNA NAKAZILA NA NASLOV:

Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158,
1407 Buenos Aires, Argentina.

Zunanja oprema in stalna zaglavja
„Duhovnega življenja“ in „Božjih
stezič“: Stane Snoj.

